№ 93 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

הײנט 6 זײטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פּיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047

דינסטאג, כ"ד ניסן פ' שמיני תר"צ ‖ 22 kwietnia 1930 r. ‖ 23-טער יאהרגאנג

110 פערקוילטע מעבשליכע לייבער אפוירגענומען

פון אונטער די חורבות פון דער פערברענטער קירך אין רומעניען

פיל פון די, וואס זענען געראטעוועט געווארען פון פייער משוגע געווארען פון שרעק און גרויל. — גאנצע פאמיליעס אומגעקומען אין די פלאמען

שוידערליכע סצענעס בעת דער לויה פון די קרבנות

בוקארעסט, (ספ.) היינט זענען בעקאנט געווארען די פרטים פון דער מורא'דיגער שרפה אין דער קירך אין שטעטל קאנסעסטי. עס ווייזט זיך ארויס, אז גאנצע פאמיליעס זענען אומגעקומען אין די פלאמען. נישטא קיין איין פאמיליע אין שטעטל, וואס זאל נישט זיין איינגעהילט אין טרויער. דער גרעסטער טייל קרבנות בעשטעהט פון קינדער און יוגענד. ביז יעצט האט מען שוין אפוירגענומען פון אונטער די חורבות 110 פערקוילטע קערפער. 10 פערקוילטע קערפער זענען נאך נישט געווען מעהר צום דערקענען.

היינט איז פארגעקומען די לויה פון די אומגעקומענע. אין דער לויה האט זיך בעטייליגט א המון פון 10 טויזענד מענשען. די קרבנות זענען בעגראבען געווארען אין 40 קברים. בעת דער קבורה האבען אויפ'ן בית עולמין זיך אפגעשפילט שוידערליכע סצענעס. הונדערטער פרויען האבען ספאזמירט, און ראם געוויין איז געווען אין לשער.

ווי עס שטעלט זיך ארויס האט די קירך זיך געפונען ווייט פון שטעטל. די קירך איז געווען א הילצערנע און האט נישט מעהר געהאט פון 1 טיר. די שרפה האט אויסגעבראכען פון א וואקסען ליכט און בליץ-שנעל איז דער גאנצער בנין געשטאנען אין פלאמען. דער געדיכטער רויך האט אנגעפילט דעם ברענענדען בנין מיט א טומאן. מענשען זענען געפאלען איינער אויפ'ן אנדערען זוכענדיג דעם ארויסגאנג און אין משך פון עטליכע מינוטען האבען אויף אלע פערזאמעלטע שוין געברענט די מלבושים. קיין הילף איז נישט געווען מעגליך, ווייל די קירך איז ווייט פון שטעטל און מען האט נישט געהערט די פערצווייפעלטע הילפס-געשרייען פון די אונגליקליכע. פיל פון די, וואס האבען זיך יא געראטעוועט פון די פייער פלאמען זענען משוגע געווארען. אין גאנץ רומעניען הערשט א געוואלטיגער טרויער צוליב דעם שרעקליכען אומגליק.

צוזאמענשטויס צווישען פאליציי און ארבייטער אין ארגענטינא

בוענאס איירעס, (ספ.) אין סאנט-ראזא איז געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען פאליציי און ארבייטער. עטליכע פערזאן זענען דערהרג'עט געווארען און עטליכע פערוואונדעט.

לאדזער פיהרער פון א באנדע קאקאאין-שמוגלער אין קאירא

ארעסטירט צוזאמען מיט דער גאנצער באנדע

וויען, 21. (ספ.) פון קאירא מעלדעט מען, אז דארט איז ענטדעקט געווארען א באנדע קאקאאין שמוגלער. דער פיהרער פון דער באנדע איז געווען א לאדזער „פויגעל", א געוויסער יוזעף ראטשקין. צווישען די ארעסטירטע געפינט זיך אויך א יודישע, סאניא פרידמאן פון ראדאם.

צוזאמענפאהר פון מזרח-גאליציש'ע ציוניסטען

לעמבערג, (טעל.) היינט האט זיך דא געעפענט דער צוזאמענפאהר פון די מזרח-גאליצישע ציוניסטען. צו דער קאנפערענץ זענען געקומען 232 דעלעגאטען. דערונטער 73 רעוויזיאניסטען און 50 פון „על המשמר". די מערהייט זענען די אנהענגער פון רייכ'ס שיטה. ווען די רעוויזיאניסטען מיט דער אפאזיציע זאלען זיך פעראייניגען, וואלטען זיי געהאט א קליינע מעהרהייט אויפ'ן צוזאמענפאהר. מען רעכענט אבער, אז צו קיין פעראייניגונג וועט נישט דערגעהן. דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט ד"ר שמאראק. אלס פארזיצער איז געוועהלט געווארען ד"ר שרייבער. ד"ר שמאראק האלט א טרויער-רעדע נאך ד"ר רייך און דאן געהט דער גאנצער עולם אוועק אויפ'ן בית עולם אויף די קברים פון ד"ר רייך און ד"ר משה פראסטיג.

הייגט ווערט דא ערווארט דעפ. גרינבוים, וואס זאל אפהאלטען א מיטינג פון דער אפאזיציע אין זעלבען זאל, אין וועלכען עס קומט פאר די קאנפערענץ

א פרץ-גאס אין פינסק

פינסק, 21. אפריל (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון פינסקער שטאט-ראט איז אנגענומען געווארען דער פארשלאג פון ראטמאן אראנאוויטש אנצורופען די בלאטנע גאס אויפ'ן נאמען פון י. ל. פרץ.

דער פארשלאג איז אנגענומען געווארען געגען די שטימען פון פוילישען קאלא און דער „אגודה".

דער היישעריק אין ראשון לציון

ירושלים, 21. אפריל (יט"א) גרויסע כמארעס היישעריקען האבען בעדעקט דעם באדען פון ראשון לציון אויף א שטח פון 300 דונאם.

אורטייל אין פראצעס געגען די בעשולדיגטע אין וועלען בעפרייען אוקראינא.

מאסקווא, (ספ) אין כארקאוו איז פערענדיגט געווארען דער פראצעס געגען די פיהרער פון פערבאנד צו בעפרייען אוקראינא. 3 פון די בעשולדיגטע זענען פער'משפט געווארען צו 10 יאהר תפיסה, 25 — פון 2 ביז 3 יאהר תפיסה.

א נייע יודישע קאלאניע נעבען רחובות

ירושלים, 21. אפריל (יט"א) אין נעמה, 8 קלמ. פון רחובות איז געגרינדעט געווארען א נייע יודישע קאלאניע' וואס נעמט ארום א שטח פון 1200 דונאם ערד. די קאלאניע איז געגרינדעט געווארען פאר די געלדער פון דער אמעריקאנער-יודישער געזעלשאפט פאר דער ענטיקלונג פון ארץ-ישראל.

די קאלאניסטען זענען שוין צוגעטרעטען צו בעארבייטען דעם בארען.

Panflavin
w PASTYLKACH
przy niebezpieczeństwie zarażenia się
i dla ochrony przed chorobami z przeziębienia
Do nabycia we wszystkich aptekach.

די יעהרליכע ציוניסט. קאנפערענץ אין תל אביב

ירושלים, 21: אפריל (יט"א) אין תל אביב איז פארגעקומען די יעהרליכע קאנפערענץ פון די אלגעמיינע ציוניסטען.

עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט זעהר שארף פראטעסטירט געגען די געוואלדטאטען, וואס זענען פארגעקומען אין כפר סבא צווישען די מיטגלידער פון „הסתדרות" און ברית טרומפעלדאר".

די קאנפערענץ האט אויפגעפאדערט אלע יודישע נאציאנאלע ארגאניזאציעס זיך אקעגענצושטעלען דעם פראיעקט פון א פארלאמענט פאר ארץ-ישראל.

די קאנפערענץ האט אויסגעדרוקט איהר בעדויערן, וואס אין דער עקזעקוטיווע פון דער „אגענץ" איז נישט אריין הארי סאקער און פרוי שאלד.

פראצעס פון לייטער פון עמיגראציע-דעפארטאמענט אין ארץ-ישראל

פאר ארויסשיקען אונגעזעצליך א יוד. פרוי פון לאנד זעלבסטפערשטענדליך האט דאס געריכט געפסקנט אז ס'איז יא געזעצליך...

ירושלים, 21 אפריל (יטא) ווי בעוואוסט איז דער לייטער פון עמיגראציע-דעפארטאמענט ה' חומסאל ביי דער ארץ-ישראל רעגירונג צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט פאר ארויסשיקען אונגעזעצליך פון ארץ-ישראל די פרוי בערנשטיין, וועלכע האט שוין 9 יאהר געוואוינט אינ'ם לאנד.

נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס אין העכסטען געריכט. חומסאל האט ערקלערט, אז ער האט געהאנדעלט לויט א פעראָרדנונג פון הויך:קאמיסאר, וועלכער האט די פרוי בערנשטיין געהייסען ארויסשיקען, ווייל זי געפינט זיך אויף דער רשימה פון די עלעמענטען, וואס זענען אונגעוואונשען פאר'ן לאנד. דאס העכסטע געריכט האט אנערקענט, אז דער הויך-קאמיסאר האט די רעכט ארויסצוגעבען אזעלכע פעראָרדנונגען.

חברונ'ער רוצחים פאר'ן געריכט

ירושלים (יטא) אין היגען קרייז-געריכט האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס פון פינף חברונ'ער אראבער, וואס זענען בעשולדיגט געווארען אין ערמארדען 6 יודען אין הויז פון נחמן סעגאל בעת דער גרויזאמער שחיטה אין חברון שבת דעם 14 אויגוסט פ. י.

גלייכצייטיג האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס פון דריי אנדערע אראבער פון חברון. דער בעשולדיגונגס-אקט ווארפט זיי פאר די ערמארדונג פון דריי יודען אין הויז פון בן-ציון גרשון. איינער פון די דאזיגע אראבער איז שוין פערמשפט געווארען צו טויט-שטראף אין א פריהערדיגען פראצעס (רציחה פון דער משפחה פון הרב אבושדיד)

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען ביילייד דעם פערוואלטונגס-מיטגליד
ר' אקתר ראבינאוויטש צוליב דעם טויט פון זיין מוטער
נ"ע ברײַנדיל
המקום ינחם אותך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
דער ראט און פערוואלטונג
פון דער קליינהענדלער-באנק (אגראדאווא 2

צוגעגנב'עט א וועגעלע מיט א שלאפענדיג קינד ביי א יודישע פרוי אין ווארשא

ווארשא, (טעל.) דאס יודישע ווארשא איז היינט אויפגערודערט געווארען פון א אויסטערלישען פאל, וואס עס האט פאסירט מיט א יודישער פרוי.

אין זאקסישען גארטען איז געזעסען אויף א באנק די יודישע פרוי רבקה סענדריק און האט געגעבען צו עסען איהר קינד, א יונגעלע פון עטליכע יאהר. נעבען איהר איז געשטאנען א וועגעלע, אין וועלכען עס איז געשלאפען איהר צווייט קינד, נאך גאר א פיצעלע. רבקה סענדריק איז געזעסען אויסגערעדעהט מיט'ן רוקען צום וועגעלע. אז זי האט געהאט אנגעפאשעט דאס יונגעלע האט זי זיך אומגעדרעהט א קוק טאן צו דאס זוינ-קינד שלאפט, אבער דא האט זי מיט שרעק דערזעהן, אז דאס וועגעלע איז פערשוואונדען.

די פרוי האט געמאכט א געוואלד, האט אנגעהויבען ספאזמירען. עס זענען זיך צוזאמענגעלאפען מענשען, מען האט גערופען פאליציי און ואיננג.

מען האלט, אז דער גנב האט געמיינט בלויז דאס וועגעלע און ער האט נישט בעמערקט דאס שלאפענדיגע קינד.

א גאנצען טאג האט פאליציי געפיהרט די אויספארשונג וועגען אויסטערלישען פאל. דערווייל נאך אהן רעזולטאט.

וויען הײלט!

ארטאפעדישער שוהמאכער-מייסטער ספעציאליסט

היילט אויס אלע ארט קראנקע פיס ווי: פלאטפוס, קלומפוס, האלפוס, זענקפוס, חינער-אויגען און אלע זעמטליכע פוס-פערהארטונגעו —

וויכטיג פאר שטעפער און שוסטער

עס ווערט אונטעריכטעט מאס-נעהמען לייסטען-ריכטען, מוסטער-צייכנען און שניידען לויט מאס און פאבריקס-ארט.

וויענער דיפלאמירטער פאך-לעהרער
Maurycy Silbersztein, Łódź,
49 Wschodnia 49
נעמט אן פון 9–12 און פון 3–6 נאכמיטאג.

פערקויף פון די נייסטע פאסאנען
מענער-היטען
גרויסער אויסוואהל! - ביליגע פרייזען!
ווי אויך נעהמע אן צו פאסינירען צו זעהר ביליגע פרייזען!
H. APPEL, Łódź
ul. Piotrkowska 60. (אין הויף)

Dr. med. H. Różaner
ספעציאליסט פון הויט- און ווענערישע קראנקהייטען און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-98
נעהמט אן פון 8–10; 5–8 אוונט
א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

השבת אבדה

זונטאג, דעם לעצטען טאג יו"ט צוליב דעם גרויסען געדראנג האב איך פערלוירען מיין פארטפעל, אין וועלכען עס האט זיך געפונען מיין פאס ווי אויך א רייה אנדערע דאקומענטען, וואס האבען פאר קיינעם נישט קיין ווערט. דער ערליכער פינדער ווערט נעבעטען דאס אפצוברענגען געגען הויכער בעלוינונג צו ארנאלד עטינגער, לאדז, עוואנגעליצקא 5.

Dr. A. Mazur
וסכאדניא 65, — טעל. 166-01
נעמט אן פון 12.30—1.30 און 4—6 אוונט:

Dr. L. PIKIELNY
UROLOG
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז, אורין-קראנקהייטען
Nawrot 8. telefon 219-90
נעמט אן פון 4 — 7

הײַנט ווערט אונטערגעשריבן דער אָפּמאַך אויף דער לאָנדאָנער ים-קאָנפערענץ

לאָנדאָן 21 (ספּעצ.) הײַנט קומט פאָר די פּלענאַר-זיצונג אויף דער פלאָטען-קאָנפערענץ, אויף וועלכער עס ווערט אונטערגעשריבן דער אָפּמאַך צווישען די דרײַ גרויסע מלוכות

ד"ר צבי כהן בעשטימט אַלס עקזעקוטיוו-דירעקטאָר פון פעראייניגטע תלמוד-תורה'ס אין קאַנאַדאַ

מאָנטרעאַל, (ספּעצ. צום „ל.ט.") דער אין לאָדז גוט-בעקאַנטער זשורנאַליסט ד"ר צבי כהן איז בעשטימט געוואָרען אַלס עקזעקוטיוו-דירעקטאָר פון די פעראייניגטע תלמוד תורה'ס אין קאַנאַדאַ.

ד"ר צבי כהן האָט אָנגעהויבען זײַן ליטעראַרישע קאַריערע אין „לאָדזער טאָגעבלאַט". קומענדיג קיין אַמעריקאַ, האָט ער שטודירט אין דראָפּסי-קאָלעדזש און דאָרט בעקומען דעם טיטול ד"ר פילאָזאָפיע פאַר זײַנס אַ ווערק איבער די קאַראַאימעשע הלכות. ער איז אַ צײַט לאַנג אויך געווען מיטאַרבײַטער אין ניו-יאָרקער „יודישען טאָגעבלאַט" און רעדאַקטאָר פון וואָכענבלאַט „דאָס יודישע פאָלק".

רומענישע סטודענטען-כוזיסטען בעפאַלען דעם גענעראַל-סעקרעטאַר פון סאָציאַל-דעמאָקראַטישער פּאַרטיי.

בוקאַרעשט (יטא) די רומענישע צײַטונג „לופּטאַ" מעלדעט, אַז רומענישע סטודענטען - קוזיסטען זענען אויפ'ן גאַס בעפאַלען דעם סאָציאַל-דעמאָקראַטישען דעפּוטאַט לאָטאַר ראַדאַסאַנו, און דעם גענעראַל - סעקרעטאַר פון דער רומענישער סאָציאַל - דעמאָקראַטישער פּאַרטיי א. מ. מאָסקאָוויטש (א יוד) און זיי בײַדע צושלאָגען. דער לעצטער איז אַזוי צושלאָגען געוואָרען, אַז מען האָט איהם געמוזט געבען מעדיצינישע הילף.

—:0:—

געריכט בעפרײַט 2 אַראַבער

ירושלים, (יטא) אין חיפהער קרײַז-געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון 2 אַראַבער, וואָס זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען אַלס שולדיגע אין ערמאָרדען בעת די אויגוסט-געשעהעני שען דעם יודישען באַהן-בעאַמטען אברהם מאָטעל. בײַדע אַראַבער זענען בעפרײַט געוואָרען צוליב די סתירות'דיגע ערקלערונגען, וואָס עס האָבען אָפּגעגעבען די עדות פון דער בעשולדיגונג.

מיט אַ רעוואָלווער זיך אָפּגערעכענט מיט זײַן שונא

(§) צווישען אַנטאָני צעגיעלסקי פון סלאָוויאַנסקאַ 17 און וולאַדיסלאַוו בעסעלער פון סלאָוויאַנסקאַ 2 איז שוין זײַט אַ לענגערע צײַט אַנגעגאַנגען אַ מלחמה. נישט וואו ניט האָט מען זיך געקרינט און זיך פערמאָסטען מיט די פויסטען איינער אויפ'ן אַנדערן.

נעכטען האָט צעגיעלסקי געטראָפען זײַן שונא אויף סענאַטאָרסקאַ 16. ער האָט נישט געמאַכט קיין שהיות, אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און אויף איהם אויסגעשאָסען און געטראָפען אַנטלויפען. די דורכגעהער האָבען איהם געכאַפּט נאָכלויפען, דאַן האָט צעגיעלסקי אויסגעשאָסען אויף זײַנע פערפאָלגער און שווער פערוואונדעט דעם 16 יעהריגען וואַצלאַוו אָסטאַש פון סענאַטאָרסקאַ 16. ענדליך איז ער אָבער געכאַפּט געוואָרען דורך פּאָליצײַ און ער איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין קאָמיסאַריאַט. בעסעלער איז בלויז פערוואונדעט געוואָרען.

נישט האָבענדיג קײַן געלד אויף חנא האָט ער זיך אויפגעהאַנגען.

אויף נאָוואָ-זאַרזשעווסקאַ 13 האָט זיך אָפּגעשפּילט אַ שרעקליכע טראַגעדיע. דער דאָרטיגער אײַנוואוינער יוזעף קינאָס, אַ 40-יעהריגער אַרבײַטער איז שוין אַ לאַנגע צײַט אַרבײַטסלאָז. איהם איז דערפאַר שווער שלום צו מאַכען מיט'ן געדאַנק, אַז ער וועט נישט קענען אַנגרײַטען אַ פרעהליכען פּסח'לאַ. די פרוי האָט איהם געטרײַסט, אַז אַלעמען איז היינטיאָהר שלעכט. ער האָט זיך אָבער גענומען צום הארצען זײַן שווערע מאַטעריעלע סיטואַציע און האָט בעשלאָסען און מאַטע חנא זיך דאָס לעבען צו נעמען. בלײַבענדיג אַליין אַ פאַר מינוט האָט ער זיך מתלה געווען צום טויט האָט אַרײַנגעקלאַפּט אַ האָק אין דער וואַנד און אויף דעם האָט ער זיך אויפגעהאַנגען. די פרוי האָט איהם שוין געטראָפען אַ טויטען.

—:0:—

7-יעריג יונגעל צעשניטען אונטער די רעדער פון טראַמוויי

(§) אויף ראָקיטשינער 10/12 האָט נעכטען פּאַסירט אַ טראַגישער פאַל. דער 7 יעהריגער יאַקאָב קאָלעשטשיק האָט זיך געשפּילט אויפ'ן ברוק מיט זײַנע חברים און האָט נישט בעמערקט דעם אָנקומענדען טראַמוויי. דער טראַמוויי איז אָנגעלאָפען מיט אימפּעט און איידער דער מאָטאָר-פיהרער האָט בעוויזען אָפּצושטעלען דעם טראַמוויי איז דאָס יונגעל שוין געלעגען אונטער די רעדער און אַ מורא'דיג געשרײַ האָט פערהילכט די לופט. ענדליך האָט מען דעם טראַמוויי אָפּגעשטעלט און פון אויסגעהויבענעם טראַמוויי אַרויסגענומען דאָס צושניטענע קערפּערל פון אומגליקליכען קינד.

דערזעהענדיג דעם שרעקליכען טויט פון איהר קינד, האָט די מוטער בעקומען אַ נערווען אַטאַק און מען האָט געמוזט אַרויסרופען צו איהר פּאָגאָטאָוויע.

דאָס צושניטענע קערפּערל איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום.

צוזאַמענפאָר פון פּועלי-אגודיסטישע יוגענד-גרופּען

נעכטען פאַרמיטאָג האָט זיך געעפענט אין זאַל פון „בית יעקב" צעגיעלניאַנאַ 3 דער צוזאַמענפאָר פון די פּועלי אגודיסטישע יוגענד-גרופּען אין דער לאָדזער יואיעוואָדזטוואָ.

עס ווערען אָפּגעגעבען טעטיגקײַטס בעריכטען פון די פּא"י-יוגענט-גרופּען און דאַן ווערען געלײַענט רעפעראַטען וועגען פּראָפעסיאָנעלע, אָרגאַניזאַציאָנעלע און קולטורעלע ענינים, וואָס זענען נוגע דער רעליגיעזער אַרבײַטער-שאַפט און דער א"י אַרבײַט.

די רעפעראַטען האָבען אַרויסגערופען לײַדענשאַפטליכע לענגערע דעבאַטען, בעיקר מכח דעם ווײַטערדיגען זיך-אָרט פון דער יוגענד-צענטראַלע.

עס זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רײַ וויכטיגע רעזאָלוציעס, דערונטער, אַז דער זיך-אָרט פון דער יוגענד-צענטראַלע ווערט איבערגעטראָגען קיין וואַרשא דערמיט איז דער צוזאַמענפאָר געשלאָסען געוואָרען.

ווי אַזוי מאַהנט מען איין אָפענע חובות?

אַנ'ערקלערונג וועגען דער „דערמאַנונגס-אָנקלאַגע"

(ס) אונז האָבען מיר, אמת, די צײַט פון וועקסלען, פון פּראָטעסטען און פון „גאַראַנטירען" און פאַנקראָטען. פאַרהאַן אָבער רגאַר אַזעלכע, וואָס מאַהנען זיך אָפענע חובות פאַר סחורה א. ד. גל. מחמת דאָס איז אַ דבר בכל יום, איז כדאי אויפמערקזאַם צו מאַכען אויף אַ פאַר „קלײַניגקײַטען", וואָס זענען נוגע דעם אופן פון פאָרמעלען אײַנמאַהנען, אָדער דערלאַנגען אָנקלאַגעס אויף די דאָזיגע חובות.

קדם כל דאַרף אָנגעוויזען ווערען, אַז יעדער סוחר קען אַליין מאַכען אַזאַ „דערמאַנונגס - אָנקלאַגע", ווי עס ווערט אָנגערופען אויפ'ן אָפיציעלען לשון, אויב עס האַנדעלט זיך וועגען אַ חוב פון נישט העכער 500 זל. אַזאַ דערמאַנונגס-אָנקלאַגע אונטערשיידעט זיך פון אַ געוועהנליכער אָנקלאַגע דערמיט, וואָס זי איז גורם דאָס אַרויסגעבען אַ וואָס שנעלערע אויספאָדערונג צו בעצאָהלען דעם חוב אָהן אַ פּראָצעס. ערשט נאָך אַנ'עוועטועלען ווידערשטאַנד פון בעל-חוב, ווערט בעשטימט אַ פּראָצעס, ווי עס פיהרט אַרויס דעם מאַהנונגס ענין אויפ'ן געריכטס-וועג.

פאָרמולאַרען פון אַזעלכע „דערמאַנונגס-אָנקלאַגעס" קען מען בעקומען אין יעדען פּאַפיר-געשעפט. די אָנקלאַגעס פראַגט מען שטענדיג אַרײַן מיט 1 עקזעמפּלאַר מעהר, ווי עס בעטרעפט די צאָהל אָנגעקלאַגטע.

אויב עס ווערט אָנגעקלאַגט אײַן פּערזאָן און דער חוב בעטרעפט ביז 100 זל. דאַרף בעצאָהלט ווערען שטעמפּעל-אָפּצאָהל 60 גר., אויב דער חוב בעטרעפט פון 100 ביז 500 זל. — 3 זל. שטעמפּעל-מאַרקען.

אויב מען קלאָגט אָן אויף אַ חוב מעהר ווי אײַן פּערזאָן, דאַרף מען אויף יעדען ווײַטערדיגען עקזעמפּלאַר אַ הויך די בעשטימטע 30 גר. פון יעדען פאַרמולאַר צוקלעפּען צו 1 זל. אַ חוץ די שטעמפּעל-מאַרקען צו דער אָנקלאַגע, דאַרפען אויך צוגעקלעפּט ווערען מאַרקען צום „צאָהלונגס-צעטעל", בײַ אַ חוב פון 50 זל. — 50 גר., ביז 100 זל. — 1 זל., פון 100 ביז 400 זל — 2 זל., פון 400 ביז 500 זל. — 4 זל. א. א. וו.

אַלע שטעמפּעל-אָפּצאָהלונגען ווערען צוגעקלעפּט צום ערשטען עקזעמפּלאַר פון דער אָנקלאַגע.

לאָדזער קאַמעראַל-טעאַטער

„אַראַראַט"

אַלעע 1-טער מאַי 2

פריהער ענגלישער זאַל

קינסטלערישער לייטער: משה בראָדערזאָן
דירעקציע: יוסף סטריגאַטש.
קאָמפּאָזיטאָר: דוד בייגעלמאַן.
קאָנפעראַנס.: נתן רייכענבערג.

הײַנט דינסטאָג, 9.30 אָוונט

1 פאָרשטעלונג

צו ביליגע פרײַזען פון 1—4 זל.

ס'ווערט געשפּילט

טשאַקעדיג און קנאַקעדיג

אין צוויי טײַלען

16 גאַנץ נײַע שלאַגער-נומערן 16

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון טעאַטער יעדען טאָג פון 1—11 און פון 5 נ"מ

די יעהרליכע פערזאַמלונג פון יודישען ספּאָרט-פעראיין „הכח"

(:) דאָנערשטאָג אָוונט איז אין אײַגענעם לאָקאַל פון „הכח" (פּיעטרוקאָווער 83) פאָרגעקומען די יעהרליכע גענעראַל-פערזאַמלונג, צו וועלכע עס זענען געקומען העכער 200 מיטגלידער.

געעפענט די פערזאַמלונג האָט פּרעזעס ד"ר ג. קראַוס. אַלס פאָרזיצער ווערט געוועהלט א. שטערן, אַלס בײַזיצענדע: ה. קאַהאַן און ס. בערנשטײַן. אַלס סעקרעטאַר: א. וואַלאַך.

נאָכ'ן פאָרלײַענען די בעריכטען פון דער פערוואַלטונג, רעוויזיאָנס - קאָמיסיע און פון די קלוב-סעקציעס, טרעט מען צו צו די וואַהלען, וועלכע האָבען געגעבען פאָלגענדע רעזולטאַט:

פּרעזעס ד"ר קראַוס. וויצע פּרעזעס: י. שטערן, פ. שוויעטשקאַ און ח. שווײַצער סעקרעטערען: א. שטערן און מ. קלעפּאַרטשוק. קאַסירער ס. האָסמוק, ווירטען: ה. ראָגאָזינסקי און י. פּײַקום; פערוואַלטונגס מיטגלידער אַלס מאַנדאַטען: ה. קוטשינסקי און ל. קאָפּרינסקי. אַלס קאַנדידאַטען: ג. בוסטער, מ. גאַרנעק און י. ראַבינאָוויטש; אַלס ספּאָרט-רעפערענט און לײַטער פון דער פוסבאַל סעקציע ה. משה ביער (פון סטאַניסלאַוו); רעוויזיאָנס קאָמיסיע: ז. גוטער, י. מאַליניאַק און י. וואַלפאָוויטש; חברים-געריכט: פאָרזיצער א. שטערן, א. וואַלאַך און ס. בערנשטײַן.

אויסער דעם איז אויך געוועהלט געוואָרען אַ פּאַטראָנאַט פון די ה"ה בערים און נחום אײַטינגאָן, ג. נײַדא, י. ספּעקטאָר און דירעקטאָר לעקיך.

אין פינאַנץ-ראַט זענען געוועהלט געוואָרען די ה"ה מ. סילמירסקי (פאָרזיצער) און אַנדערע.

אַלס אָנוועזענדע האָבען אײַנשטימיג געוועהלט ה' ד"ר ג. קראַוס פאַר זײַן 10 יאָהריגער טעטיגקײַט אַלס פּרעזעס פאַר עהרען-פּרעזעס.

פון ספּאָרט-לעבען

„הכח" (וויען) שלאָגט „פּאָלאָניא" מיט 0:2

וואַרשאַ, (טעל.) הײַנט האָט דער ווינער „הכח" געשפּילט צום צווייטען מאָל אַ מעטש מיט „פּאָלאָניאַ", בעת וועלכען עס איז דעם „הכח" געלונגען זיך צו רעהאַביליטירען נאָך דער נעכטיגער מפּלה. דער מעטש האָט געדויערט 90 מינוט און אין משך פון דער גאַנצער צײַט האָט „הכח" אַטאַקירט די „פּאָלאָניאַ" שפּילער. ביז דער פּויזע האָט פישער געשאָסען 2 גאָלען, דער מעטש פערענדיגט זיך מיט 2:0 לטובת „הכח". דאָס שפּיל פון „הכח" איז געשטאַנען אויף אַ הויכער טעכנישער מדרגה. צום מעטש איז געקומען אַ גרויסער עולם.

דער איינציגער זונטאָגדיגער פוסבאַל מעטש פאַר דער ליגע-מייסטערשאַפט

„ווילאַ" — „גאַרבאַרניאַ" 1:3

קראָקאָ, (טעל.) דאָ איז זונטאָג פאָרגעקומען דער איינציגער ליגע-מייסטערשאַפטס-מעטש, דער היגער „דערבי", צווישען „ווילאַ" און „גאַרבאַרניאַ". דער מעטש האָט דאָס פּובליקום, צוליב זײַן גרויסען אינטערעס געהאַלטען אין גרויס שפּאַנונג.

בײַדע מאַנשאַפטען זענען אויפגעטרעטען מיט זײַערע בעסטע שפּילער, און געפיהרט צווישען זיך אַ פערביטערטען קאַמף. „ווילאַ" האָט זיך דאָך אַרויסגעוויזען אַלס בעסערע און מעהר רוטינירטע מאַנשאַפט, און האָט אויך אַ פערדינטען נצחון אָפּגעהאַלטען, שלאָגענדיג „גאַרבאַרניאַ" 3:1

נעכטיגער מייסטערשאַפטס-מעטש פאַר'ן וואַנדער בעכער

צווישען „ל. ק. ס." און „ל. ט. ס. ג."

—:0:—

„ל. ק. ס." — „ל. ט. ס. ג." 4:5 (2:1)

נעכטען 4. נ. מ. איז אויפ'ן „ל. ק.ס" פּלאַץ פאָרגעקומען דער פוסבאַל-קאַמף פאַר'ן בעכער מײַסטערשאַפט, דעם בעכער האָט געשפּענדעט דער „קוריער לודזקי".

בײַצוואוינען דעם מעטש, האָבען זיך פערזאַמעלט בערך 2500 צושויער, „ל.ט. ס.ג" איז אויפגעטרעטען מיט 1 רעזערוו „ל. ק. ס" מיט 5 רעזערוו שפּילער.

דער קאַמף ווערט געפיהרט זעהר ענערגיש און שנעל.

דער מעטש ענדיגט זיך 5:4 פאַר „ל. ק. ס".

טויערן האָבען געשאָסען פאַר „ל. ט. ס. ג". פראַנצמאַן 1, בערגמאַן 2 און קרוליקאָווסקי פון אַ 11 מעטער.

פאַר „ל. ק. ס" האָבען געשאָסען טויערן: ווישלאָווסקי 2, הורקאַ 1, פעיאַ 1 און איינס אַ זעלבסטמערדעריש (פאַלקאָווסקי פון „ל. ט. ס. ג").

די „ל. ק. ס" מאַנשאַפט כאָטש זי איז בעשטאַנען פון 5 רעזערוו שפּילער, האָט זיך שעהן פּרעזענטירט. „ל. ט. ס. ג" האָט הײַנט אַ סך ערגער געשפּילט ווי שטענדיג, און דערפּײַ נישט אויסגענוצט פיל מאָמענטען.

ריכטער בורא האָט געמאַכט אַ סך פעהלערן און דערמיט געקורצט די „ל. ט. ס. ג" מאַנשאַפט.

„אַ" קלאַס מייסטערשאַפטס-מעטשען פון ל. א. ז. פּ. נ.

—:0:—

„אַרקאַן" — „אוניאָן" 1:1 (1:1)

נעכטען 11 פרוה איז אויף דעם ה. ק. ס. פּלאַץ פאָרגעקומען דער מעטש פאַר דער „א" קלאַס מייסטערשאַפט צווישען „אַרקאַן" און „אוניאָן".

בײַדע מאַנשאַפטען זענען אַנגעטרעטען מיט זײַערע בעסטע שפּילער. דאָס שפּיל האָט געהאַט אַ סך שעהנע מאָמענטען.

דער רעזולטאַט איז שוין ביז צו דער פּויזע ערצילט געוואָרען. בײַדע מאַנשאַפטען האָבען געשאָסען נאָר צו 1 טויער, און דער מעטש האָט זיך געענדיגט רעמי 1:1.

דאָס טויער פאַר „אוניאָן" האָט געשאָסען פּיעדלער, פון אַ אויספאַל. פאַר „אַרקאַן" מילער פון אַ קאָרנער, וועלכער איז בעת אַ פערמישונג בײַ אוניאָנס טויער, פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ טויער.

„פּ. ט. צ." — „טוריסטען" 3:1

אויך די „טוריסטען" האָבען אין פּאַביאַניץ געשפּילט אַ פוסבאַל-מעטש פון דער „א" קלאַס מײַסטערשאַפט, מיט דעם „פּ. ט. צ", איבער וועלכען זיי האָבען אָפּגעהאַלטען אַ נצחון, שלאָגענדיג „פּ. ט. צ" אויז 3:1 טויערן פאַר „טוריסטען" האָבען געשאָסען פראַנקוס 2, סטאַלאַרסקי 1, פאַר „פּ. ט. צ" דער האַלב לינקער שטורמער. די טוריסטען האָבען אַ 11 מעטער נישט אויסגענוצט.

„ווידזעוו" — „ביעג" 2:2 (0:0)

אויף דעם פּלאַץ פון „ווידזעוו" איז אויך פאָרגעקומען אַ „א" קלאַס מײַסטערשאַפט מעטש צווישען „ווידזעוו" און „ביעג".

דער מעטש איז געווען אַ שעהנער. „ווידזעוו" האָט דערבײַ געשפּילט מיט גרויס פעך. ביז צו דער פּויזע האָט דער מעטש קײַן רעזולטאַט נישט געגעבען. נאָך דער פּויזע שיסט „ביעג" בײַדע טויערן. ערשט אין די לעצטע מינוטען, ווען קײַנער האָט זיך שוין נישט גערעכנט, האָט „ווידזעוו" אַלע פערוואונדערט שיסענדיג בײַדע טויערן, ערצילענדיג אַ רעמי רעזולטאַט, בײַדע מאַנשאַפטען טיילען זיך מיט די פּונקטען. אויסער 1 ווערט דער מעטש פערענדיגט בײַם שטאַנד 2:2

„סאָקאָל" (זגערזש) — „בורושע" (פּאַביאַניץ) 2:4 (0:0)

פרײַנדשאַפטס-מעטשען פון אויסלענדישע מאַנשאַפטען

—:0:—

„וואַרטאַ" (פּויזען) — „מינערוואַ" (בערלין) 6:3 (0:3)
„וואַרטאַ" (פּויזען) — „מינערוואַ" (בערלין) 1:1
„פּאַגאָן" (לעמבערג) — „אַטילאַ" (בודאַפּעסט) 3:1 (2:1)
„חשמונאי" (לעמבערג) — „אַטילאַ" (בודאַפּעסט) 2:0
„קראַקאָוויאַ" (קראָקאָ) „וואַקער" (וויען) 0:1 (0:0)
קאָמבינירטע מאַנשאַפט „נאַפּרזשוד" און „אַ. ק. ס." (אויבער-שלעזיען) — „וואַקער" (וויען) 10:2

באָקס-קאַמפּפע בערלין—לאָדז

זיך געענדיגט מיט אַ נצחון פון לאָדז 7:9

די זונטאָגדיגע באָקסער-קאַמפּפען, וועלכע זענען פאָרגעקומען אין פילהאַרמאָניע צווישען אַ לאָדזער באָקסער-רעפּרעזענטאַנץ און אַ בערלינער רעפּרעזענטאַנץ בעשטעהענד פון די בעסטע דײַטשע באָקסער פון „מכבי" און „חעראַס" (בײַדע בערלין) האָט זיך געענדיגט מיט אַ נצחון פון דער לאָדזער רעפּרעזענטאַנץ וועלכע האָט געוווּנען דעם קאַמף מיט 9:7 פּונקטען.

קאָסאַטשינסקי זיגער פון קוואָר-לויף

דער קוואָר-לויף אויף דער שטרעקע פון 1400 מעטער, וועלכען עס האָט אײַנגעאָרדנעט „ל.ק.ס," אויף זײַן פּלאַץ, אין וועלכען עס האָבען אָנטייל גענומען די בעסטע פּוילישע לויפער, האָט געוווּנען :1) קאָסאַטשינסקי (וואַרשאַוויאַנקאַ) אין 18 מ. 22 — סעק. (2 אידריאַן (פּאָלאָניאַ) (3 סטאַראָסטאַ (לאָדז), (4 מאָך (לאָדז), (5 בערלאָווסקי (לאָדז) (6 יאַניעשעווסקי (ל. ק. ס. לאָדז), (7 שאַפּשאָוויטש (מכבי-זגיערזש).

גרויסער זיג פון לאָדזער „בר-כוכבא"

3 מייסטער פון שווער-אַטלעטיק פון פּוילען פון יאָהר 1930.

הײַנטיגען זונטאָג איז אין קראָקאָ פאָרגעקומען דער מייסטערשאַפטס-קאַמף פון שווער-אַטלעטיק, אין וועלכען עס האָבען זיך בעטייליגט איבער 200 שווער-אַטלעטירער פון גאַנץ פּוילען.

געוואונען די מייסטערשאַפטען האָבען דרײַ מיטגלידער פונ'ם לאָדזער טורן- און ספּאָרט-פעראיין „בר-כוכבא": ווײַנגאַרטען (צום זעקסטען מאָל) פון האָהן-געוויכט, לעאָן שטערן פון האַלב-שווער-געוויכט און מינץ — פון מיטעל-געוויכט.

דאָס איז אַ זעלטענער זיג פונ'ם דערמאָנטען קלוב, וועלכער האָט זיך שוין מעהרערע מאָל קונה-שם געווען מיט זײַנע מייסטער'ס אויף פערשידענע געביטען פונ'ם טורן און ספּאָרט.

סעזאָן-ערעפנונג פון דער מאָטאָציקליסטען סעקציע פון „בר-כוכבא"

נעכטען איז פאָרגעקומען די פײַערליכע סעזאָן-ערעפנונג פון דער מאָטאָציקליסטען-סעקציע פון „בר כוכבא". די מאָטאָציקליסטען האָבען צוליב דער ערעפנונג אויך געמאַכט אַנ'אויספלוג קיין טאָמאַשאָוו, אין דעם אויספלוג האָבען אַנטייל גענומען 15 מאַן, מיט זײַערע אײַגענע זעהר גוטע מאַשינען.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר יעדען-טאג פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט

אדרעס: „Lodzer Tageblat“, Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. pocz. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 10057. אדמיניסטראציע 10047

דער יודישער לעהרער האט דאס ווארט!

דער צוזאמענפאהר פון די יודישע לעהרער אין די פאווּשעכנע שולען, וואס ווערט איבערמארגען געעפענט אין די זאלען פון לאדזער שטאט-ראט, וועט שטעהן אינגאנצען אונטער'ן צייכען פונם קאמף פאר רעכט אויף ארבייט. דער יודישער אינטעליגענט האט געהאט דעם גלייכען גורל וואס די יודישע ארבייטער-מאסע, האנדווערק און מלאכה. מען האט געפירט געגען זיי אנ'אויסראטונגס-פאליטיק און זיי נישט צוגעלאזט צו קיין שום צווייג פון די מלוכה'שע אונטערנע-מונגען. זעלטען, זעלטען האט מען גע-קענט זעהן א יודישען בעאמטען אין דער מלוכה-אדמיניסטראציע. די פאסט און טעלעגראף-אמטען זענען אינגאנצען יודען-ריין און אפילו אויף די ער-טער, וואו עס האבען זיך נאך געפונען א פאר געצעהלטע פאסט-בעאמטע פון די אמאליגע צייטען, האט מען זיי בעזייטיגט פון דארט.

פאר'ן יודישען אינטעליגענט איז אי-בערגעבליבען נאר איין געביט פון אר-בייט. דאס איז געווען די „פאווּשעכנע“ שול פאר יודישע קינדער. די פוילישע רעגירונג, וואס האט איינגעפיהרט די אסימילאטארישע מלוכה-שול פאר'ן יודישען קינד, האט זיך א געוויסע צייט נאך גערעכענט מיט דעם געדאנק, אז פון פעדאגאגישען שטאנדפונקט, דארף דער לעהרער און דער שולער זיין פון איין און דערזעלבער סביבה. דער לעהרער מוז פערשטעהן די נשמה פונם קינד, און די סביבה, פון וואנען דאס קינד קומט אין דער שול אריין. און דע-ריבער האט מען אנגאזשירט יודישע לעהרער.

זייט א פאר יאהר האט זיך אבער די אויסראטונגס-פאליטיק אויך אריינגעריסען אינ'ם ביל-דונגס-מיניסטעריום און עס האט זיך אנ-געהויבען א גרויסע יודען-ריינונג אין דער שול.

דאס לעצטע ארבייטס-פעלד פונם יו-דישען אינטעליגענט ווערט פון יאהר צו יאהר אלס שמעלער און שמעלער. אויפן ארט פון די עמעריטואירטע יודישע לעהרער ווערען אנגאזשירט קריסטען.

קיין נייע יודישע שול-לעהרער'ס ווערען שוין בכלל נישט אנגאזשירט.

הונדערטער יודישע קוואליפיצירטע לעהרער און לעהרערינס שלאגען אפ די שוועלען פון די שול-קוראטאריומס און אינספעקטאריאטען און ווערען נישט נאר מקבל. פארהאן צווישען זיי מענשען מיט העכערער בילדונג, מיט א הויכער מאס אינטעליגענץ, פאליטיש „כשר“, די טיר פון דער שול איז אבער פאר זיי געשלאסען. און אין דערזעלבער צייט קומען מיט יעדען נייעם שול-יאהר צו נייע קריסטליכע לעהרער אין די ריין-יודישע קלאסען פון דער שול.

די פאווּשעכנע שול, איז אין איהר עצם מהות אנ'אנטיסעמיטישע פער-זעהניש, וואו דאס יודישע קינד מוז ארויסגעהן צודרעהט און פערקריפעלט. די פוילישע לערן-שפראך אין דער פאווּשעכנער שול רייסט ארויס דאס יודישע קינד פון זיין אייגענער היימישער סבי-בה, און עס פערגעהט פיל צייט ביז דאס קינד געוועהנט זיך איין צו דער נייער אטמאספער. ווען עס געוואוינט זיך צו— איז עס שוין פערטעמפט און גייס-טיג צוקרומט, מיט' אריינברענגען דעם קריסטליכען לעהרער אין דער דאזיגער שול ווערט די צרה נאך פיל גרעסער, פאר'ן קינד און פאר'ן לעהרער. מען פער-שטעהט זיך נישט איינער דעם צווייטען און וואס דאס בעדייט, ווייסען גאנץ גוט די פעדאגאגען, וואס זענען ממונה אוי-בער דער ערציהונג פונ'ם יונגען דור אין פוילען.

דער לאנד-צוזאמענפאהר פון דער יו-דישער לעהרערשאפט אין לאדז, מוז דעריבער אויפהויבען זיין שטים פון מעכטיגען פראטעסט געגען דער דאזי-גער הומעל-שרייענדער עולה, וואס ווערט בעגאנגען געגען יודישען קינד און געגען יודישען לעהרער. די יודישע לעה-רערשאפט קאן זיין גאנץ זיכער, אז די גאנצע יודישע בעפעלקערונג, אהן אונ-טערשיד פון אנשויאונג און פארטיי, שטעהט הינטער איהר...

—פס.

וועגן די „צעהן שבטים“ און טייך „סמבטיון“.

פארטראג פון פראפ. מארקאן.

דאנציג (יטא) אויף דער איניציא-טיווע פון דער היגער געז. „תרבות“, האט דער בעקאנטער יודישער געלעהר-טער, געוועזענער פעטראגראדער פראפע-סאר יצחק דובער מארקאן, וועלכער איז איינער פון די בעדייטענדסטע יודישע אריענטאליסטען, געהאלטען א זעהר אינ-טערעסאנטען רעפעראט וועגען די צעהן שבטים און דעם לעגענדארען ים סמבט-יון. דער רעפערענט איז נאכ'ן ברענגען א רייהע ציטאטען פון דער תלמודישער און אלגעמיין אריענטאלישער ליטעראטור געקומען צום אויספיהר, אז די צעהן שבטים האבען נישט געהאט וועל-כע עס איז בעזונדערע מלוכה, נישט וואו עס איז אין אזיען און נישט אין אפריקא. אויך דער טייך סמבטיון עק-זיסטירט נישט אין דער ווירקליכקייט. פראפ. מארקאן האט דעם גאנצען פסח געוויילט אין דאנציג אלס גאסט פון הרב סענאלאוויטש, וועמענס אינטימער פריינד ער איז.

אלטער יודישער בית-עלמין אין סאלאניקי בעדראהט

סאלאניקי, (יטא) דער נייער גע-נעראל-גובערנאטאר פון סאלאניקי גאנ-אטאס האט בעשלאסען ארויסצוטראגען אלע בית-עלמינ'ס אויסער דער שטאדט און אויפ'ן ארט פון אלטען יודי-שען בית-עלמין, וואס צעהלט שוין העכער 400 יאהר, זאל ענטשטעהן א פארק א נייער אוניווערזיטעטס-בנין און וואוין-הייזער פאר די גרויסע היימלאזע.

אלע ביז איצטיגע אינטערווענצען, וואס זענען געמאכט געווארען פון יודי-שען צד אין אטען, כדי אפצוראטעווען דעם אלטען יודישען בית-עלמין, זענען געבליבען אהן ערפאלג

ווי וועט אויסזעהען די צאהל-פערהעלטעניש צווישען יודען און אראבער אין ארץ-ישראל אין 50 יאהר ארום

לויט דער מיינונג פון דער ענגלישער אויספארשונגס-קאמיסיע.

דער בעריכט פון דער בריטישער אויספארשונגס-קאמיסיע, פון וועלכער די יודישע טעלעגראפען - אגענטור האט שוין געגעבען גרעסערע אויסצוגען, איז צום סוף פערזעהן מיט 4 דיאגראמען, וואס שטעלען פעסט די מעגליכע צאהל-פערהעלטעניש צווישען יודען און ארא-בער אין 50 יאהר ארום ביי א פערשי-דענעם טעמפא פון א יעהרליכער יודי-שער איינוואנדערונג און פערשידענער הויך פון נאטירליכען צוואוקס פון דער גאנצער בעפעלקערונג. די דיאגראמען זענען צונויפגעשטעלט געווארען דורכ'ן געהילפס-סעקרעטאר פון דער א״י-רעגי-רונג ה' מולס. אין זיינע בעמערקונגען צו די דיאגראמען שרייבט ה' מולס, דאס זיי זענען בערעכענט דערויף, אז די בע-פעלקערונג פון ארץ ישראל וועט שטיי-גען מאקסימום ביז 3 מיליאן מענשען. די דיאגראמען זענען ריין מאטעמאטישע און צוליב מאנגעל פון ענטשפרעכענדע מאטעריאלען האבען די מיטגלידער פון דער אויספארשונגס - קאמיסיע און זיי נישט געמאכט קיין שום קארעקטורען. מען דארף דעריבער נישט בעטראכטען, שרייבט די קאמיסיע אין איהר בעריכט די דיאגראמען ווי א גענויע פאראויסזע-הונג פון דער רעאלער צוקונפט, נאר אלס א פרוב אויסצורעכענען דעם ווא-רשיינליכען עטנישען צוזאמענשטעל פון דער בעפעלקערונג ביי פערשידענע אומ-שטענדען.

די ערשטע דיאגראמע ווייזט דעם וואוקס פון דער בעפעלקערונג ביי 25 טויזענד יודישע אימיגראנטען א יאהר, בערעכענדיג דעם נאטירליכען צוואוקס אין 10 אויף 1000 איינוואוינער יעהר-ליך ביי אלע טיילען פון דער בעפעלקע-רונג. אין דעם פאל וועט די בעפעל-קערונג דערגרייכען דעם מאקסימום-פונקט (3 מיליאן) אין יאהר 1976. דער-ביי וועט די יודישע בעפעלקערונג צעה-לען די מעהרהייט פון אנ'ערך 1 מיליאן און די אראבישע די מינדערהייט פון אנ'ערך 1 מיליאן 150 טויזענד נפשות. די יודישע און אראבישע בעפעלקערונג וועלען זיך אין דעם פאל אויסגלייכען אין זייער צאהל אין יאהר 1948.

די צווייטע דיאגראמע ווייזט דעם וואוקס פון דער בעפעלקערונג ביי 20 טוי-זענד יודען - אימיגראנטען יעהרליך און נאטירליכען צוואוקס פון 12 אויף 1000 איינוואוינער יעהרליך. אין דעם וועט ארץ ישראל זיין בעוואוינט דורך א 3-מיליאנינער בעפעלקערונג אין יאהר 1980 די יודען וועלען זיך צאהלמעסיג אויס-גלייכען מיט די אראבער אין יאהר 1956 און 1980 וועט די יודישע מעהרהייט אויסמאכען אנ'ערך 1,750.000 און די אראבישע מינדערהייט — 1,250,000 נפשות.

ביי א 15 טויזענד יודישע אימיגראנ-טען יעהרליך (דריטע דיאגראמע) ווערט דער נאטירליכער צוואוקס בערעכענט אין 10 אויף 1000 איינוואוינער יעהר-ליך ארץ ישראל וועט אין דעם פאל צעה-לען א 3-מיליאנינגע בעפעלקערונג ערשט אין יאהר 1994. דערביי וועט די יודי-שע מעהרהייט אויסמאכען אנ'ערך 1.700.000 און די אראבישע מינדער-הייט — אנ'ערך 1.300.000 נפשות. דער אויסגלייך-פונקט צווישען יודען און אר-אבער וועט איינטרעפען אין יאהר 1969.

די פירטע דיאגראמע איז געצייכענט אויף א יעהרליכע אימיגראציע אין דער הויך פון 10.000 פערזאן. אין דעם פאל ווייזען די ענטשפרעכענדע ליניעס א טענדענץ פון סטאביליטעט, ד. ה. די יודישע בעפעלקערונג בלייבט כסדר א מינדערהייט לגבי דער אראבישער. די דיאגראמע איז בערעכענט אויף א נא-טירליכען צוואוקס פון 19 אויף 1000 יעהרליך און דעם פאל וואלט א״י אין יאהר 1976 געצעהלט 3 מיליאן איינ-וואוינער: יודען אנ'ערך 1,200,000, די אראבער — 1,800,000 נפשות. די דיפ-פערענץ פון אנ'ערך 600,000 צום גונס-טען פון די אראבער איז אין דעם פאל א סטאבילע זייט 1930.

עס ווערן אין בעריכט נישט געבראכט די מאטיווען, צוליב וועלכע דער נא-טירליכער צוואוקס פון דער בעפעלקע-רונג ווערט אין די בעזונדערע דיאגרא-מען פערשידען בערעכענט.

עס איז נאך אינטערעסאנט צוצוגע-בען, אז די דיאגראמעס ווערען אין בע-ריכט פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע געבראכט אלס אילוסטראציע צו די ער-קלערונגען פון ה' וול. זשאבאטינסקי, וועלכער האט, ווי בעקאנט, ארויסגערוקט די טעזע, אז אין משך פון די נאהנטס-טע 60 יאהר זאלען קיין א״י אימיגרי-רען אנ'ערך 30 טויזענד יודען יעהרליך.

—:0:—

נייע אימיגראציע-פאר-שריפטען אין ארץ-ישראל

ירושלים, 21 (יטא) היינט זענען אין דעם אפיציעלען רעגירונגס-בלאט „אפישעל גאזעט“ פערעפענטליכט גע-ווארען נייע פארשריפטען, וואס רעגולי-רען די ווייטערע אימיגראציע קיין ארץ ישראל.

לויט די נייע אימיגראציע-פארשריפ-טען קענען אריינקומען קיין ארץ ישראל פאלגענדע קאטעגאריעס אימיגראנטען:

א) אימיגראנטען, וואס פאהרען צו-ליב פערדינסט-צוועקען. זיי ווערען גע-טיילט אין פאלגענדע קאטעגאריעס:

1) פערזאנען, וואס פערמאגען אונ-אפהענגיג - מאטעריאלע מיטלען. אזעל-כע פערזאנען דארפען בעזיצען א קאפי-טאל פון טויזענד פונט אין מזומן, בא-דען, מאשינען א. אז. וו.

2) פארשטעהער פון פרייע פראפע-סיעס, וואס פערמאגען 500 פונט. דאס ארויסגעבען ארייגפאהר - רעליגיעזע פערזאנען פון דער קאטעגאריע איז אפ-הענגיג פון איינזעהן פון אימיגראציע-אמט, צי אין לאנד עקזיסטירט א נויט-ווענדיגקייט פאר ווייטערע מיטגלידער פון די ענטשפרעכענדע בערופען.

3) קוואליפיצירטע האנדווערקער, וואס קאנען זיך ארויסווייזען מיט א פער-מעגען פון 250 פונט. אימיגראציע-ער-לויבנישען וועלען ערטיילט ווערען פער-זאנען פון דער קאטעגאריע אין דער מאס, אויף וויפיל עס וועט דערויף ער-לויבען די עקאנאמישע אויפנאהמס-פעה-היגקייט פון לאנד.

4) אלע פערזאנען, וואס קאנען ארויסווייזען, אז זיי וועלען האבען אין לאנד א געזיכערטע הכנסה אין דער הויך פון מינדעסטענס פיר פונט א חודש די דאזיגע הכנסה מוז שטאמען אויס-שליסליך פון פערדינסט-מקורים

ב) פערזאנען, וואס זייער אויסהאל-טונג אין לאנד איז געזיכערט. די דא-זיגע קאטעגאריע שליסט איין זיך אין יתומים, וואס ווערען אויסגעהאלטען אין עפענטליכע אינסטיטוציעס, פערזאנען פון רעליגיעזע בערופען, סטו-דענטען מיט געזיכערטע אויסהאלטונגס מעגליכקייטען א. אז. וו.

ג) פערזאנען, וואס האבען בעשטימ-טע אויסזיכטען אויף בעשעפטיגונג.

ד) פערזאנען, וואס זענען אין זייער אויסהאלטונג אפהענגיג פון שטענדיגע א״י-איינוואוינער. די דאזיגע קאטעגא-ריע אונטערליגט נישט די פארשריפטען, וואס זענען נוגע די איבריגע אימיגראנ-טען. זיי ווערען אויך אריינגעלאזען אין לאנד מחוץ די יעדעס מאליגע אימיגראנ-טען-קאנטינגענטען.

די נייע אימיגראציע-פעראָרדנונג זעט אויך פאר, אז א״י-איינוואוינער, וועלכע זענען נישט קיין פאלעסטינישע בירגער, וואס פערלאזען ארץ ישראל, קאנען צו-ריקקומען אין לאנד בלויז בעזיצענדיג א צוריקפאהר-וויזע. די דאזיגע וויזע וועט ארויסגעגעבען אדער צוריקגעהאלטען ווערען אויסשליסליך לויט'ן איינזעהן פון הויך-קאמיסאר.

א בוך פון א ווילדען אפריקאנער

וואס זאגט, אז ער און זיין שבט שטאמען פון יודען

דער שרייבער איז שוין איצט א ציוויליזירטער אייראפעער.—דאס בוך איז געשריבען אין ענגליש.

דער נאמען פון דעם בוך קלינגט סענסאציאנעל: „לאבאנגאלא, א ווילדער אפריקאנער דערצעהלט זיין אייגענע לע-בענס-געשיכטע“. אין דער הקדמה ווערן דערצעהלט נאך סענסאציעס. איינע פון זיי לויטעט, אז לאבאנגאלא, דער שריי-בער פון דעם בוך, איז אנ'אפריקאנער יוד; ער איז, הייסט, אי א ווילדער, אי א יוד. עס ווערט אויך דערצעהלט, אז אט דער ווילדער אפריקאנער האט דאס בוך געשריבען אליין, מיט זיין אייגענער האנט, אויף ענגליש און אז דאס בוך איז געדרוקט פונקט ווי ער האט עס אנגע-שריבען. דער נאמען פון ווערק און די הקדמה זיינע מאכען אייך ווירקליך נייע-געריג ווייטער צו לעזען. מאכען אייך דערווארטען זעהר פיל אינטערעסאנטעס אין די ווייטערדיגע קאפיטלען

ווערט אייער דערווארטונג פערווירק-ליכט? בלויז ביז א קליינעם גראד. די ערשטע קאפיטלען זענען מעהר אדער ווייניגער ניי פאר דעם דורכשניטליכען לעזער. עס ווערט דערצעהלט וועגען דעם לאנד, פון וועלכען לאבאנגאלא קומט. דאס לאנד געפינט זיך אין די טיפענ-שען פון אפריקא, ווייט פון ברעג, ארומגע-רינגעלט פון דזשאנגעלס. די מענשען געהען ארום דארט מוטער-נאקעט זיי וואוינען אין שטענדיגען שרעק פאר די ווילדע חיות און די ארומיגע געדיכטע וועלדער. דער שרייבער שילדערט די בע-ציהונג פון די פערשידענע חיות צום מענשען. ער דערצעהלט, צום ביישפיל, אז די מאלפעס זענען די ערגסטע פיינד פון מענשען און דער העלפאנט איז זיין בעסטער פריינד. ער שילדערט, ווי אזוי ארגאניזירטע מחנות פון מאלפעס פיה-רען מלחמה געגען די ישובים פון די מענשען און, ווי אזוי די מענשען פער-טיידיגען זיך געגען דעם אנפאל. לויט די שילדערונגען האבען די מאלפעס א „גענעראל“, וועלכער גיט בעפעהלען צו די „סאלדאטען“ און די מענשען ווייסען, ווער דער גענעראל איז און זייער פער-טיידיגונג בעשטעהט אין דעם, וואס זיי זוכען דעם גענעראל צו טויטען. אויב זיי געלינגט דאס צו טון זענען זיי די זי-גער, ווייל אזוי שנעל ווי דער גענעראל פאלט, ווערט צווישען די מאלפעס א פאניק און זיי צולויפען. אויב אבער דער גענעראל בלייבט לעבען איז פאר דעם מענשליכען ישוב קיין האפנונג נישטא. די מאלפעס זענען שטארקער ווי די מענ-שען זיי פערפלייצען דעם ישוב און פערניכטען איהם. די מענשען, וואס אנטלויפען בעצייטענס ראטעווען זיך. די אנדערע קומען אום.

ער דערצעהלט אויך, ווי אזוי די מענ-שען פאנגען העלפאנטען און ער גיט דער-ביי איניגע אינטערעסאנטע פאקטען וועגען דער נאטור פון דעם העלפאנט און זיין ארט לעבען. ער שילדערט אויך דעם לייב און דעם לעמפערט און זייערע בע-ציהונגען צום מענשען. ווי ער זאגט, איז דער לייב נאך נישט קיין שלעכטע חיה. ער וועט דעם מענש נישט טשעפען, סיידען דער מענש רייצט איהם אויף, אדער סיידען ער איז אזוי הונגעריג, אז ער איז גרייט אויף וועמען אנצופאלען. דער לייב ווערט בלויז דאן געפעהרליך, ווען ער האט איינמאל פערזוכט מענש-ליך בלוט. דער לעמפערט איז שטענדיג געפעהרליך. ער וועט שטענדיג בעפא-לען און טויטען, צי ער איז הונגעריג, צי זאט, צי מען טשעפעט איהם יא, צי נישט. דער לעמפערט איז די אכזריות'-דיגסטע צווישען די וואלד-חיות, אפילו דער לייב האט פאר איהם מורא. אין א קאמף צווישען דעם לייב און דעם לעמ-פערט וועט דער לעמפערט אין די מער-סטע פאלען ארויס דער זיגער.

וועגען דעם לעבען פון די מענשען אין זיין אפריקאנישער היים דערצעהלט אויך דער שרייבער אינטערעסאנטע זא-כען דאס לאנד, פון וועלכען ער קומט איז קליין; די בעפעלקערונג בעשטעהט אינגאנצען פון עטליכע טויזענד. א קליי-נער טייל פון זיי זענען „יודען“. ס'הייסט זיי שטאמען פון יודען, וואס זענען אהין פערווארפען געווארען נאך דעם צווייטען חורבן, מיט א צוויי טויזענד יאהר צו-ריק, יענע יודען האבען זיך אויסגע-מישט מיט די ווילדע איינגעבוירענע און זייערע איצטיגע קינדער פיהרען דעם זעלבען סארט לעבען ווי יענע. זיי האבען אבער טיילען פון דער יודישער תורה און היטען יודישע יום-טובים. זיי ווייסען פון ראש-השנה און יום-כפור, פון שבועות און סוכות. זיי זענען מל זייערע קינדער אין דעם אכטען טאג. זיי האבען „זיבען רבנים“, וואס פיהרען רעליגיעזע צערע-מאניעס.

אט די יודישע גרופע אין דעם לאנד לעבט ביז א געוויסען גראד אפגעזונ-דערט פון די אנדערע. זיי האלטען זיך פאר בעסערע, העכערע מענשען. די אנ-דערע זענען דערפאר צו זיי נישט נאר פריינדליך און עס קומען פאר צוזאמענ-שטויסען צווישען זיי.

—:0:—

ארעסטירט בעאמטע פון העכסטען מוזולמענישען ראט

פאר אנטייל אין אויגוסט-אונרוהען.

ירושלים (יטא) אין עזה איז ארעסטירט געווארען דער שייך מעוופיק טאכבוב, א בעאמטער פון העכסטען מו-זולמענישען ראט און פערוואלטער פון דעם ארטיגען „וואקף“ (מוזולמענישע רעליגיעזע געזעלשאפט). טאכבוב ווערט בעשולדיגט אין אויפרייצען די אראבער בעת די אויגוסט-אונרוהען. ער איז ארויסגעלאזט געווארען אויף דער פרייע נאכ'ן איינלעגען א געוויסע קויציע.

שווערע גזרה אויף יודישע שולען אין ליטע

ביי יודישע קרעמער אין ליטע ווערען צוגענומען פרנסה-מעגליכקייטען.

קאוונא (יטא) די ליטווישע רעגי-רונג האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, לויט וועלכער אלע פריוואטע שולען דאר-פען „ליטוויניזירט“ ווערען. די דאזיגע גזרה בעדראהט א דראהענדע געפאהר פאר דער עקזיסטענץ פון גאנצען יודישען שול-וועזען אין ליטא. ווי בכלל פאר די שולען פון אלע נאציאנאלע מינדערהיי-טען. א יודישע דעלעגאציע פון שול-טוער האט בעזוכט דעם פרעזידענט סמעטאנא, אינטערווענירענדיג געגען דער פער-ארדנונג. נישט קוקענדיג אויף די „צו-זאגען“ פון ליטווישען פרעזידענט, איז די מאכט שוין ענערגיש צוגעטרעטען צו'ן דורכצופיהרען די פעראָרדנונג אין לע-בען.

* * *

קאוונא (יטא) אין א גאנצער ריה שטעט האבען די שטאט-פערוואלטונגען בעשלאסען ארויבערצורוקען די מארק-פלע-צער פון די יודישע אין די קריסטליכע ווארטאלען פון די שטעט און רעזול-טאט דערפון ווערען פיל הונדערטער יו-דישע קרעמער-פאמיליעס בערויבט פון זייערע פרנסה-מעגליכקייטען. עס איז אנ-געהויבען געווארען אנ'אינ[illegible], וועלכער איז אבער ביז איצט געבליבען אהן ערפאלג.

טעטיגקייט פון הילפס-קאמיטעט פאר יודישער אינטעליגענץ פון רוסלאנד.

פאריז (יטא) דער בעריכט פון הילפס-קאמיטעט פאר דער יודישער אינטעליגענץ פון רוסלאנד, וועלכער גע-פינט זיך איצט אויף עמיגראציע פאר'ן יאהר 1929, ענטהאלט אינטערעסאנטע פרטים וועגען דער טעטיגקייט פון קא-מיטעט. אין פערלויף פון יאהר 1929 האבען זיך געווענדעט נאך הילף צום ביורא פון קאמיטעט 3126 פערזאן. 80 פראצ. פון דער דאזיגער צאהל בעזיצען דיפלאמען אדער זענען סטודענטען פון הויכשולען. 12 פראצ. האבען געענדיגט מיטעל-שולען און די איבריגע 8 פראצ. אנפאנגס-שולען. די מעהרהייט עמיגראנ-טען האבען זיך געווענדעט צום קאמי-טעט וועגען ארבייטס-פערמיטלונג. 554 פערזאנען האבען בעקומען בעשעפטיגונג דורך דער פערמיטלונג פון קאמיטעט, דערפון זענען 41 בעשעפטיגט געווא-רען אלס מעדיקער, 18 אלס כעמיקער, 32 מעכאניקער, 54 עלעקטראטעכניקער, 30 אינזשעניערע, 14 פראפעסארען, 61 מאלער און דעקאראטארען, 34 גאווער-נאנטקעס, 54 באנעס, א. א. די צאהל ארבייטס - פערמיטלונגען פון קאמיטעט האט זיך אין יאהר 1929 פערגרעסערט אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1928 א דאנק דער אלס גרעסערער פאפולאריטעט פון קאמיטעט אין דער רוסיש-יודישער קא-לאניע.

געשטארבען ערשטער פארזיצער פון אראבישער עקזעקוטיווע

ירושלים (יטא) די טעג איז דא געשטארבען אין עלטער פון 67 יאהר דער אראבישער נאציאנאליסטישער פא-ליטיקער ארעף-פאשא על דזשאני. דער פערשטארבענער האט געשפילט א בע-דייטענדע ראל אין דער צייט פון דער טערקישער ממשלה אין א״י. אויך נאך דער מלחמה איז ארעף-פאשא געווען פאליטיש אקטיוו. פאר דער וועלט-מל-חמה האט ער פערנומען דעם אמט פון גובערנאטאר אין א רייהע טערקישע פראווינצען.

ארעף פאשא איז געווען דער גרינדער פון דער מוסולמעניש - קריסטליכער גע-זעלשאפט אין ארץ ישראל. ער איז גע-ווען דער ערשטער פארזיצער פון דער אראבישער עקזעקוטיווע און האט א צייט לאנג ריוואליזירט מיט דעם איצ-טיגען פארזיצער פון דער עקזעקוטיווע מוסא קאזים פאשא.

געשטארבען גרויס-טעקסטיל-אינדוסטריעלער איזידאר מויטנער.

פראג (יטא) אין עלטער פון 76 יאהר איז אין ווין געשטארבען דער בע-קאנטער יודישער גרויס - אינדוסטריע-לער קאמערציע-ראט איזידאר מויטנער, גרינדער פון דעם בערימטען טעקסטיל-קאנצערן, וואס טראגט זיין נאמען. דער פערשטארבענער איז געווען א פערדינסט-פולער קונסט-מעצענאט. ער האט זיך אויך שטארק בעטייליגט אין א רייה יו-דישע פילאנטראפישע אינסטיטוציעס אין טשעכאסלאוואקיי.

לאדז	דינסטאג
22 אפריל 1930	כ"ד
זון־אויפגאנג: 4.36	ניסן תר"ץ
זון־אונטערגאנג: 6.36	פ' שמיני

טאג־כראניק

א מאמע מיט 5 קליינע קינדער פערגיפטעט פון נישט פרישע פיש

די לאדזער פאגאטאוויע איז אלארמירט געווארען צוליב פערגיפטונגען פון נישט פרישע פיש.

אויף נאוואמיעסקא 26 איז צו א לאקאטאר פערבעטען געווארען. אויף נאכט־זען די 36־יעהריגע רחל טרייסטער פון ושעראמסקי נאם 34. פרוי טרייסטער איז געקומען צוזאמען מיט איהרע 5 קליינע קינדער. אלע האבען געגעסען פיש. פלוצלינג האבען די מענשען דערפירט שטארקען בויך־וועהטאג און מאגען־קראמפען. דער ארויסגערופענער דאקטאר פון דער „גוטער הילף" האט פעסטגעשטעלט, אז פרוי טרייסטער געפינט זיך אין אַן'ערנסטען צושטאנד צוליב פערגיפטונג פון פיש. די קינדער זענען געווען לייכטער פערגיפטעט.

די פאליציי האט אונטערגענומען אַן'אויספארשונג, כדי פעסטצושטעלען ביי וועמען עס זענען געקויפט געווארען די נישט־פרישע פיש.

———:0:———

די לאגע אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע אין לאדז און אין דער גרויסער וועלט

די פערעפענטליכטע סטאטיסטיק פון דער אינטערנאציאנאלער פעדעראציע פון די שפינער'ס און פון דער מאנופאקטור־אסאסיאציע קאן אונז געבען א שטי־קעל בעגריף וועגען מצב פון דער טעק־סטיל־אינדוסטריע און בוימוואל־מארק אין דער וועלט.

די סטאטיסטיק פון בוימוואל־מארק בעווייזט, אז פון 1 אויגוסט 1929 ביז'ן 31 יאנואר 1930 האט די לאגע אויס־געוויזען זיך צו פערבעסערן. די קאנסומ־ציע איז אין דעם פעריאד געשטיגען אויף 3 פראצענט. אין משך פון די דאזיגע 6 חדשים זענען אין פערשידענע עקען וועלט ארויסגעשיקט געווארען 13 מיליאן 200.000 באלען בוימוואל, בעת אין די זעלבע 6 חדשים פון פאריגען יאהר זענען קאנסומירט געווארען 12 מיליאן 850,000 באלען. גלייכצייטיג אבער איז געפאלען די קאנסומציע פון אמעריקאנישען בוימוואל אויף א האל־בען מיליאן באלען. דער פערקלענערטער פערברויך פון אמעריקאנישען בוימוואל האט געבראכט דערצו, אז אין ניו־יארק זענען די פרייזען צוריקגעגאנגען מעהר, ווי מען האט עס ערווארט אין הערבסט, ווען מען האט גערעכענט אויף א גערע־טעניש פון 15 מיליאן 500.000 באלען בוימוואל. לסוף איז געווען העכער 14 מיליאן 545,000 באלען און אין מערץ האט דער פרייז פון בוימוואל בעטראפען 14 סענט, אזא קלײנער פרייז, וואס איז שוין נישט נאטירט געווארען 3 יאהר.

פון הײ־יעהריגען בוימוואל־סעזאן אין אמעריקא זענען געבליבען 250.000 אונ־רינגע באלען בוימוואל. דאס האט מען געוואלט ערקלערען מיט דער פערשטארק־טער נאכפראגע אויף גאלד און דער פער־בילוגונג פון רויה־שטאפען בכלל...

די אמעריקאנישע רעגירונג האט אין פאריגען הערבסט בעשטימט קרוב 30 מיליאן דאלאר פאר'ן פערמערער־פערבאנד כדי צו הויבען דעם פרייז פון בוימוואל. פאמת איז פון אנהויב מערץ ביז אפריל געשטיגען דער בוימוואל־פרייז אויף 2 און א האלבען סענט.

אין צענטראל־אייראפא איז דער גע־ברויך פון אייראפא, אין פערגלייך מיט די פאר'מלחמה'דיגע יאהרען היפשלעך געפאלען.

היינט צו טאג איז די לאגע פון דער טעקסטיל־אינדוסטרי פמעט אומעטום א שווערע. אין אונגארן, עסטרייך, טשעכא־סלאוואקיען און פוילען. און אט דער מצב לאזט זיך אזוי גרינג נישט פער־בעסערן. ווייל די טעקסטיל־אינדוסטריע, און בפרט די בוימוואל־אינדוסטריע איז אזעלכע, אז מען מוז זיך רעכענען מיט יעדען גראשען עס איז א פראדוק־ציע־צווייג, וואס האט אויסצושטעהן פון אונגעהויערע צאל־בעגרענעצונגען און פון א זיך איבערגעלעבטער טעכניק. די בוים־וואל־אינדוסטריע איז אבער נישט קיין איבערגעלעבטע. פערעלטערטע אינדוס־טריע. דער קאנסומענט פון בוימוואל־אויסארבייטונגען וואקסט, די אינדוס־טריע ארבייט דערוויל זיך צו. און זי בענוצט זיך דערביי מיט אנדערע רויה־שטאפען און מיט האלב־פאבריקאטען. אזוי, למשל, איז די בוימוואל־וועבערייי היינט צו טאג א גרויסער קאנסומענט פון קונסטזייד און זי האט זיך נישט שלעכט צוגעפאסט צו דעם דאזיגען נייעם שטאף. אזא אינדוסטריע קאן, אמת, נאך א געוויסער צייט צוליב פער־שידענע סבות ארוים פון גלייכגעוויכט (מאדע א. אז. וו.) אבער ווען זי וועט בע זייטיגען די ביז־אצטיגע חסרונות אין איהר פראדוקציע, וועט געזיכערט ווע־רען איהר „בורגער־רעכט" אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע און זי וועט זיך אפשר דערווארטען אויף די לאנג־געבענקטע הויך־קאניוקטורען, נאך וועלכע דאס אויסגעמאגערטע לאדז קוקט שוין אויס אזוי לאנג.

און אלגעמיין, הייסט עס, איז נישטא קיין גרונד זיך מיאש צו זיין. מען גיט האפנונגען אויף פערבעסערונגען

ווי עס זעהט אויס מיט דער טעקס־טיל־אינדוסטריע ביי אונז אין לאדז איז אלעמען וואויל־בעקאנט. דער איינציגער טרייסט, אז דער קריזיס איז צרת רבים, איז אבער א קנאפע נחמה.

באהן־גנבים האבען איינגע־שלעפט א לאדזער סוחר
און איהם צוגענומען 1800 זל.

דער לאדזער סוחר גארולסקי איז צו־זאמען מיט זיין פריינד יאן גארטאש גע פאהרען פון קאליש קיין לאדז. אין צוג האט זיך צו זיי צוגעשארט אַן'עלעגאנ־טער הער און א דאמע. עס האט זיך אנ־געהויבען א שמועס און אין רעזולטאט זענען ביידע פריינד אנטשלאפען געווא־רען. הינטער לאדז האט מען נארבאטי'ן אויפגעוועקט, גארולסקי'ן האט די פא־ליציי געמוזט ארויסטראגען פון וואגאן אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ביידע זענען איינ־געשלעפערט געווארען מיט א געוויסען נארקאטישען מיטעל. ווען גארולסקי איז געקומען צו זיך, האט ער פעסטגע־שטעלט, אז זיין בוזעם־טאש איז אויפ־געשניטען. מען האט איהם ארויסגע־גנב'עט 1800 זל. אלס פערדעכטיגע אין דער גנבה איז שוין פערהאלטען געווא־רען א געוויסע וולאדיסלאווא מרוקאווא.

כוליגאניזם געגען א זעלנער.

פון לענטשיץ ווערט מיטגעטיילט, אז דער 24־יעהריגער שכור אנטאני שילא האט פערשלאגען א דורכגעהענדען יו־דישען זעלנער. דער זעלנער האט און הסכם מיט'ן געזעץ, וואס איז חל אויף איהם, ארויסגענומען דעם באגנעט און דערמיט אטאקירט דעם צעווילדעוועטען שכור. דער לעצטער האט בעקומען 2 וואונדען. ער איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

ראדיא פראגראם

דינסטאג 22 אפריל

ווארשא (1412)

11.58 שעה צייכען, 12.10—13.10 גראמאפאן [...] טען מוזיק, 16.15—17.15 גראמאפאן פליטען [...] 17.45—18.45 פידעל קאנצערט פון מ. שאלט[...] 19.10 לאנדווירטשאפטליכע בערזע, 22.45—[...] אפערע טראנסמיסיע פון קאטאוויצער פוילישען טעאטער, 22.45 ידיעות' 23 טראנסמיסיעס פון אויסלענדישע סטאציעס.

ווילנא (385)

16,15—17 פאלקסטימליכער ארקעסטער קאנצערט, 19,10—19.35 הייטערער פעליעטאן.

אויסלענדישער ראדיא־פראגראם

קעניגסבערג (276)

16,30 אונטערהאלטונגס.מוזיק (קאפעלע פון קויפמאן).

האמבורג (372)

20 ארקעסטער קאנצערט

אסלא (493)

20 גרויסער ארקעסטער קאנצערט

שטאקהאלם (1348)

20 „ווינער וואלץ" פון יאהאן און יוסף שטראוס

פאריז (1725)

20 „סיגורד" (אפערע)

הואיזען (1071)

20.20 שובערט מוזיק אווענד

רוים (441)

21.20 אפערע טראנסמיסיע פון קעניגליכן טעאטער

נעאפעל (331)

21.20 אפערע טראנסמיסיע פון טעאטער קארלא.

קאפענהאגען (1154)

21.50 דענישער סימפאנישער קאנצערט

מען דארף געדענקען:

אז דאס טערלירען דעם אפעטיט bezsenność א־נפעהיגקייט צו ארבייט, שלעכטער ריח פון מויל זענען א רעזולטאט פון די פערדייאונגס־ארגאנען, און אז קאסקארין לעפערטס אין דאזעס פון 1 ביז 2 פיגולקעס אין אווענד בעת'ן עסען, בעזייטיגט שנעל און זיכער אלע אויבענדערמאנטע קראנקהייטען; פערקויף אין אלע אפטייקען.

בלוטיגער אנפאל פון א באנדע כוליגאנעם אויף א חלוצה'שע קבוצה אין לאדז

1 חלוץ שווער פערוואונדעט.

אין דער ציגעלניע באלוטי (גלאוואצקי'גאס 18) ארבייט א חלוצי'שע גרופע פון 12 לאדזער יונגעלייט. אויף יום־טוב זענען אלע מיטגלידער פון דער קבוצה אהיימגעגאנגען אין שטאט אריין. נאר איינגע זענען געבליבען אין דער קבוצה. פאריגען פרייטאג 7 פארנאכט, ווען איינער פון די חלוצים איז ארויס פון דער ציגעלניע, האבען איהם פער־טשעפעט 4 כוליגאנעס און איהם גע־שלאגען מכות רצח. צום גליק איז איהם צוהילף געקומען א צווייטער חלוץ. דאס האט די צעיושעטע אנפאלער אריינגע־בראכט אין צארן און זיי האבען זיך געווארפען אויף די יודישע בחורים מיט מעסערס. די חלוצים זענען ענט־לאפען אין דער ציגעלניע אריין. די כוליגאנעס האבען דאן געבראכט א מחנה פון 20 אוואנטוריסטען, וועלכע האבען זיך געווארפען אויף די אונבעוואפענטע יונגעלייט און איינעם פון זיי בנימין שווארץ פון שוו. יאקובא 3, מיט א באג־נעט צוריסן—דאס פנים, צוברָאכען דעם נאז־ביין און אויסגעשטאכען אַן'אויג. ער איז געפאלען אין חלשות פון די וואונדען. אנטלויפענדיג האבען די אנ־פאלער געוואלט דערשטעכען דעם חלוץ שמיין. על פי גם האט דאס מעסער פון אנפאלער בלויז דורכגעשניטען זיינע מלבושים. א חלק אין אפראטעווען שטייג'ען האט דער חלוץ ראזענפארב [...]

אבריף אין רעדאקציע

זעהר חשוב'ער ה' רעדאקטאר!

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען דאנק די חברים פון „שעורי־ערב" אויף סאלנא 7 און דעם חשוב'ען עסקן ר' יחיאל יצחק בערמאן דערפאר, וואס זיי האבען אונז בעזארגט גאנץ פסח מיט כשר'ע און געשמאק עסען 4 מאל אין טאג. אין נאמען פון אלע יודישע קראנקע אין ראדאגארשטשער שפיטאל.

מיט אכטונג

ליטווין, ראזענבערג, וועלגיאוש, זכאריע דזאלאווסקי רובינשטיין.

———

די הומאניטארע ארבייט פון „חסד של אמת"
די נעכטיגע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט.

(:) „חסד של אמת" אין לאדז האט געהאלטען איהר אלגעמיינע פערזאמלונג, אויף וועלכער עס איז אפ־געגעבען געווארען דער טעטיגקייטס־בע־ריכט פאר די לעצטע 11 חדשים.

דעם פארזיץ פון דער פערזאמלונג האט געפיהרט פרנס לייזער פלאוואצקי; אלס בייזיצענדע האט ער איינגעלאדען די ה"ה פרנס אלי' קארא, הערשל אפאט־באר און מרדכי יוזעפאוויטש.

פון קאסע־בעריכט איז צו זעהן, אז די אלגעמיינע הכנסה פאר דער בעריכטס צייט האט בעטראפען 36,956 זל. פון מיטגלידס־אפצאהל, נדבות, סובסידיעס און זאמלונגען. פון דער סומע איז בע־צאהלט געווארען 5600 זל. פאר משמו־רים, וואס האבען געוואכט איבער יודי־שע מתים. אויף טאג שומרים איז אויסגעגעבען געווארען 2500 זל.. אויף נאכט־משמורים 3500 זל. אויף קבורה־פערמאלטונגען, תכריכים, טויט־שיינען האט „חסד של אמת" אויסגעגעבען די 11 חדשים 3350 זל.. די קאסטען אויפ'ן בית־החיים האבען בעטראפען 2900 זל. אבלים־שטיצע פאר ארימע פאמיליעס האט „חסד של אמת" אין פערלויף פון דער צייט אויסגעצאהלט 4560 זל.. ד.ח נאכאמאל אזוי פיל שטיצע ווי מיט א יאהר צופריהער. די מוסיף פון בעשטי־מען און פערטיילען די שטיצע געפינט זיך אין די הענד פון עהרען־קאנטראלער פון דער פערוואלטונג, ה' שאיא.

אויף א חנוך־ספר־תורה האט חסד של אמת אויסגעגעבען ביז 2000 גיל־דען.

פון אלגעמיינעם טעטיגקייטס־בעריכט איז צו זעהן, אז „חסד של אמת" פיהרט אדורך מיט אונערמידליכער ענערגיע די ארבייט.

דורך די 11 חדשים זענען ארויסגע־שיקט געווארען משמורים צו מתים אין פריוואט־וואוינונגען אין א צאהל פון 360, אין די שפיטאלען — 185 משמו־רים, אויפ'ן בית־עולם, 137 משמורים.

עהרען־דיזשורען, וואס פאהרען טאג־טעגליך ארוים אויפ'ן בית־החיים, האבען אמטירט 10. אויך די פרויען־סעקציע האט ארויסגעשיקט 340 מיטגלידערינס, פריי צו דיזשורירען אויפ'ן „גוטען ארט".

אינ'ם לעצטען יאהר האט „חסד של אמת" איינגעפיהרט א נייעם: אויפ'ן בית־החיים לערנט יעדען טאג משניות מיט די מתעסקים א ספעציעל אנגא־זשירטער מלמד.

„חסד של אמת" האט אין דער בע־ריכטס־צייט געגעבען הילף און ערלע־דיגט פארמאליטעטען ביי 137 פארפא־לען און אונגליקען.

אבלים־שטיצע איז ארויסגעגעבען גע־ווארען, לויט געגויע ציפערן, פאר 376 פערארימטע פאמיליעס, ד.ח פאר 3620 נפשות.

די אינסטיטוציע האט אויך אויסגע־פועל'ט אין די שפיטאל־דירעקציעס, אז עס זאלען דארט שוין מעהר נישט פאר־קומען קיין פאלען פון בזיון המת.

„חסד של אמת" שטעהט אין ענגען קאנטאקט מיט'ן פראקטאריום, פון וואנען עס ווערט איהר מיטגעטיילט, ווע־גען יעדען יודישען מת, וואס מ'ברענגט אהינצו.

„חסד של אמת" צעהלט פיום היינ־טיגען טאג 2170 מיטגלידער, פאר וועל־כע עס איז געגרינדעט געווארען א נייע געגענזייטיגע הילפס־אסעקוראנץ אויפ'ן פאל פון טויט. די דאזיגע וויכטיגע אינ־סטיטוציע וועט אינגיכען אנהויבען צו פונקציאנירען.

דער גרויסער עולם' אנוועזענדע האט פעדאנקט דער פערוואלטונג פאר דער אפגעטוענער ארבייט און די פערזאמלונג איז צוגעטרעטען צו ערגענצונגס־וואה־לען.

עס זענען צוגעוועהלט געווארען אין דער פערוואלטונג די ה"ה ע. האמבורי־סקי, י. מ. זרוגסקי, פרנס אלי' קארא. קאנדידאטען: גראהמאן און פוקוי'א.

אין דער רעווידיר־קאמיסיע: ח מ. ווינטרויב, אביגדור קאהן, ג. ה. מא־לאמוד, העניך באלקאווסקי און משה רע ייך.

———:0:———

דער ראמאן פון בעריהמטען מוזיקאלישען גאון וואגנער, מיט וועמען עס האט געקאכט די וועלט

די העלדין פון דעם ראמאן, וואגנער'ס אלמנה, איז ערשט געשטארבען. — זי איז געווען די טאכטער פון דעם גרויסען פיאניסט און קאמפאזיטאר ליסט.

קיין ראמאן, קיין געשיכטע, וואס די פאנטאזיע פון א שרייבער וואלט געקאנט אויסטראכטען, איז נישט אזוי אינטערע־סאנט, ווי דער אמת פון דעם לעבען, וואס די ערשט־פערשטארבענע פרוי, קא־סימא וואגנער האט געפיהרט.

די טאכטער פון א לינקער ליבע, וואס איהר מוטער האט געפיהרט מיט איינעם פון די גאונים פון דער מוזיקא־לישער וועלט, האט זי אוועקגעווארפען איהר מאן און האט געפיהרט א לינקע ליבע מיט א צווייטען מוזיקאלישען גאון.

איהר פאטער איז געווען פראנץ ליסט, א גרויסער קינסטלער אויף דער פיאנא, און נאך א גרעסערער פערפא־סער פון מוזיק. איהר מאן, דער צוויי־טער מאן, הייסט עס, איהר געליבטער, נאך וועמען זי איז געבליבען אַן'אלמנה איז געווען דער וועלט־בעריהמטער רי־כארד וואגנער.

פרוי וואגנער האט געפיהרט א שטור־מישען און ראמאנטישען לעבען זי איז נים געווען קיין בעזונדערס שעהנע. די, וואס געדענקען איהר פון די יונגע יאהרן וואגען, אז זי האט קיין ברעקעל פיזישע שעהנקייט נים פערמאגט. פון איהר פא־טער האט זי געירש'נט זיין לאנגע הויי־קערדיגען נאז און בלאסען קאליר. זי איז געווען הויך און דאר. און דאך איז איהר מאן געווען פערליבט און איהר און איהר געליבטער איז זיין גאנצען לע־בען נים געווען אזוי גליקליך, ווי די דרייצעהן יאהר, וואס זי האט מיט איהם געלעבט אלס זיין פרוי.

זי האט פערמאגט א שטארקן כאראק־טער, א סך טעמפעראמענט און זעלטע־נע אינטעליגענץ. דאס, וואס האט איהר געפעהלט אין שעהנקייט, האט זי צוגע־טראגען אין אינטעליגענץ און כאראק־טער. מיט איהר טעמפעראמענט און איי־זערנער ווילענס־קראפט האט זי ארי־בערגעוואויגען אלע איהרע פיזישע חסרונות.

איהר מוטער איז געווען די גרעפין מארי ד'אגול. פראנץ ליסט איז געווען איינער פון די פראמינענטע איינגעהער אין איהר פאריזער סאלאן. זיי האבען זיך פערליבט און די פרוי האט אוועק־געווארפען איהר מאן, איהרע קינדער, איהר טיטול, איהר רייכע היים און פיינע געזעלשאפט און איז געגאנגען לעבען מיט איהם.

פינף יאהר האט זי געלעבט מיט ליסט'ן און איינזאמקייט, ביי די שעהנע וואסערן פון שווייצאריען און איטאליען. זי האט פון איהם געהאט 3 קינדער. די לעצטע איז געווען קאסימא, וועלכע איז געבוירען געווארען אין יאהר 1839.

איאהר נאכדעם ווי קאסימא איז גע־בוירען געווארען, האט די גרעפין צוועק געווארפען איהר געליבטען און האט זיך אומגעקעהרט קיין פאריז, אונטער דעם נאמען „דעניעל סטוירן" האט זי זיך גענומען צו ליטערארישע ארבייט און איינער פון איהרע ראמאנען „נעלידא" שילדערט איהר ליבע מיט ליסט'ן. מיט דער צייט האט זי זיך אומגעקעהרט צו איהר מאן, דעם גראף, און ליסט האט איבערגענומען די קינדער צו זיך.

די קינדער האבען זיך געוואלגערט איבער גאנץ אייראפא, וואו נאר ליסט האט געגעבען קאנצערטען, זענען זיי מיטגענומען. מעהרסטענס האבען זיי אבער פערבראכט אין דייטשלאנד און פראנקרייך.

איינער פון ליסט'ס פערעהרער איז געווען א יונגערמאן מיט'ן נאמען האנס פאן בילאוו. ער האט שטודירט יוריס־פרודענץ, אבער זיין הארץ האט איהם גע־צויגען צו מוזיק. ענדליך האט ער אוועק־געווארפען די אדוואקאטור־פראקסיס און איז געווארען א שילער ביי ליסט'ן, און נים נאר א שילער, נאר אַן'אָפטער ארייגנגעהער אין דעם קינסטלער'ס היים. ער האט זיך פערליבט אין קאסימא און זיי האבען חתונה געהאט, ווען זי איז אלט געווען 19 יאהר.

איידער פאן בילאוו איז אנגעקומען אלס א תלמיד ביי ליסט'ן, האט ער זיך געלערנט מוזיק ביי וואגנער'ן, אין צוריך וואהין ער איז אנטלאפען צוליב די פאליטישע פערפאלגונגען אין דייטש־לאנד. פאן בילאוו האט שטארק געהאל־טען פון וואגנער'ן, וועלכער איז פערדע־כעגט געווארען אלס איינער פון די רע־וואליוציאנערען אין דער מוזיק־וועלט. עד היום זענען נאך פאראן מענשען, וואס בעטראכטען וואגנער'ן פאר א גרוי־סען אפיקורס אין מוזיק, אבער די וועלט, אלס א גאנצע, אנערקענט איהם אלס איינעם פון די גרעסטע מייסטער פון אלע צייטען. צווישען די ערשטע, וואס האבען אנערקענט זיין טאלאנט איז ווי געזאגט, געווען פאן בילאוו און ליסט.

פאן בילאוו האט צוזאמענגעבראכט קאסימא'ן מיט וואגנער'ן. דאס איז גע־שעהן נאכדעם ווי זי האט שוין געהאט צוויי קינדער מיט פאן בילאוו'ן, און וואג־נער איז דאן געווען צוויי מאל אזוי אלט ווי קאסימא. ער האט געהאט חתונה גע־האט מיט דריי יאהר פריהער איידער קאסימא איז געבוירען געווארען און ווען זי האט זיך פעראינטערעסירט מיט איהם, האט ער געפיהרט א ראמאן מיט אן'אנ־דער פרוי.

וואגנער האט איינגעלאדען קאסימא'ן צו בעזוכען איהם און זיין ווילע אין שווייצאריען און פאן בילאוו האט גערן געלאזען זיין פרוי פאהרען אויף דעם בעזוך. עס איהם נים איינגעפאלען, אז צווישען אזא אלטען מאן, ווי וואגנער, און אזא יונגע פרוי ווי קאסימא, זאל עס קענען געשעהן עטוואס אויסער'ן וועג. וואג־נער איז דאן אלט געווען 51 יאהר און קאסימא איז נאך געווען אין די צוואנציגער.

זי איז, אלזא, געפאהרען קיין שוויי־צאריען, אין יוני 1864, און פאן בילאוו איז געקומען מיט א מאנאט שפעטער. וואס עס איז געשעהן אין פערלויף פון דעם מאנאט, ווייסט מען נישט גענוי, אבער אז זיי זענען געווען א סך מעהר ווי ווארימע פריינד, איז גאנץ זיכער.

אין אפריל פון קומענדיגען יאהר איז געבוירען געווארען א מיידעלע, וועמען זי האט א נאמען געגעבען איזאלדע, נאך איינער פון די העלדינס פון וואגנער'ס אפערא'ס. שפעטער האט וואגנער גע־זאגט, אז דאס איז זיין קינד, אבער קא־סימא האט פערזיכערט, אז דער פא־טער איז געווען איהר געזעצליכער מאן פאן בילאוו.

אויב עס איז פאראן א צווייפעל, ווער עס איז דער פאטער פון איזאלדע'ן און עס איז גאנץ מעגליך, אז פרוי וואגנער אליין איז נים געווען אין דעם זיכער, איז נים זיין קיין צווייפעל ווער עס איז געווען דער פאטער פון די ווייטערע צוויי קינדער, וואס קאסימא האט געבוירען. א זוהן, זיגפריד, איז געבוירען געווא־רען אין ווענעציע, אין 1869, וואו קא־סימא האט פערבראכט א יאהר צייט מיט איהרע קינדער נאהענט צו וואגנער'ן. פאן בילאוו איז געווען איבערצייגט, אז נים ער, נאר וואגנער איז דער פאטער פון דעם קינד און ער האט געברענט מיט אייפערזיכטיגען צארן אויף וואגנער'ן.

דער מאן, דערצעהלט מען, האט גע־נומען זיך לערנען שיסען מיט א רעוואל־ווער. פאר זיינעם א פריינד האט ער ערקלערט, אז ער קלייבט זיך צו שיסען דעם, וואס האט רואינירט זיין לעבען. צו דער זעלבער צייט האט ער אבער געשפילט וואגנער'ס מוזיק און אויפגע־פיהרט וואגנער'ס אפעראס. ער איז גע־ווען ענטציקט פון דער מוזיק, כאטש ער האט פיינט געהאט דעם פערפאסער ווי דעם טויט.

א צוטראגענער, א צורודערטער האט ער אויסגערופען:

— איך וועל איהם דערשיסען, ווי א הונט. ער האט מיר רואינירט, פערשעמט פאר דער גאנצער וועלט.

און ווירקליך: די גאנצע וועלט האט גערעדט פון דעם סקאנדאל און גערעדט אויך פון יום שלישי מגל'דיגען פאן בי־לאוו, — ווער מיט שפאט און ווער מיט רחמנות.

דער פריינד האט געענטפערט פאן בילאו'ן:

— ניין, דו וועסט איהם נישט שיסען. די קאנסט נים דעם טויטען דעם מייס־טער.

— איך קען נים. איך קען נים. — האט פאן בילאוו איינגעשטימט אפי־העננטיג.

ער האט דאן געזעצליך בטל געמאכט זיין חתונה מיט קאסימא'ן, און דעם 25 אייגוסט 1870 האט זי געהייראט מיט וואגנער'ן.

פאן בילאוו האט נאך אליין געשפילט וואגנער'ס מוזיק, נאך אלץ אויפגעפיהרט זיינע אפעראס, אבער ער איז שוין גע־ווען אַן'אנדער מענש. ער האט פערשלא־סען די ליפען, געשוויגען און מעהר קיין מאל א ווארט נישט געזאגט, נים וועגען קאסימא'ן, נים וועגען דעם סקאנדאל או[...]

(ענדע—זייט 6)

אַלע געשעפטען מוזען זיין רעגיסטרירט אין האַנדעלס-געריכט

21.120 פירמעס זענען רעגיסטרירט אין לאָדז.

אין דער אָפּטיילונג פון האַנדעלס-רע-גיסטער בײַם קרייז-געריכט אין לאָדז זע-נען בײַם הײַנטיגען טאָג רעגיסטרירט 19,793 שותפות-פירמעס און אונטערנע-מונגען, וואָס געהערען צו איינצעלנע פּערזאָנען. אַקציען-געזעלשאַפטען און שותפות-געשעפטען מיט בעגרענעצטער אחריות זענען אין לאָדז רעגיסטרירט 933, קאָאָפּעראַטיווען — 394. צוליב דעם, וואָס נאָך נישט אַלע אין לאָדז עקזיסטירענדע פירמעס זענען רעגיס-טרירט, מאַכען מיר אויפמערקזאַם, אַז דאָס איז א פליכט פון יעדען אונטערנעה-מער.

בעזונדערס מוז רעגיסטרירט ווערען יעדע ניי-געעפענטע האַנדעלס-אונטערנע-מונג, אין משך פון 8 טעג נאָכ'ן עפענ-נען עס, אין נעגעגנפאַל דראָהט א שטראָף פון 600 זל. צוליב דעם שטעהט דאָס האַנדעלס-געריכט אין קאָנטאַקט מיט דער פינאַנץ-אַמט, וועלכע שיקט צו דעם געריכט די רעגיסטערן פון די פּאַ-טענטען-בעזיצער.

דאָס האַנדעלס-געריכט לעגט גרויס גע-וויכט אויף די ענטשעדיגונגען פון די פירמעס. קיין שום ענדערונג טאָר נישט געמאַכט ווערען אָהן הסכם מיט'ן גע-ריכט. בײַם ענדערן די פירמעס, איז דאָס געריכט געגען דעם צונאָמען „פּאָלסקאַ", „פּאָלדאָם" א. אז. וו.

אַ קאַרטען-לעגערין פון נאָוואָמיעסקאַ-גאַס

הייסט פראַוועז חצות אַ פערלאָזענע פרוי, אַנצינדען אַ חלב'ן ליכט און צודריקען צום האַרץ די „מאַגנעטיזירטע" פאָטאָגראַפיע פון פערשוואונדענעם מאַן

דער סוף פון אַ שווינדעל.

[illegible]

די איצטיגע לאַגע אין ציוניזם און אין ארץ-ישראל

פערזאַמלונג אין דער לאָדזער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע איז פאָרגעקומען א פער-זאַמלונג, געווידמעט דער איצטיגער לאַ-גע אין ציוניזם און אין ארץ ישראל. אויסער דעפּ. ד״ר ראָזענבלאַט האָבען זיך אין דער פערזאַמלונג אויך בעטיי-ליגט די געסט פון ארץ ישראל, וועלכע ווײַלען אין לאָדז די ה״ה אברהם לער-נער, מיטגליד פון ועד הלאומי, און ד״ר ד. שפּינדעל פון תל-אביב.

דעפּ. ד״ר ראָזענבלאַט עפענט די פערזאַמלונג און בעגריסט די געסט אין נאָמען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזא-ציע און פון די אַנוועזענדע. דערויף גיט אָפּ דער רעדנער א בעריכט פון דער זיצונג פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָ-מיטעט און פון אַדמיניסטראַטיווען ראַט פון דער יודישער „אַגענץ". און פיהרט אוים:

די געשאַפענע לאַגע האָט געמאַכט אַק-טועל די וויכטיגסטע פּראָבלעמען פון אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים, וועלכע מוזען געפינען זייער לע-זונג. אָבער דער אויפבוי-פּראָצעס איז נישט אָפּהענגיג פון דער, אָדער יענער [illegible] קומט — דער שווער פּונקט ליגט נישט אין דער פּאָליטיק, נאָר אין אונזער איי-גענער קאָנסטרוקטיווער אַרבייט אין א״י און דער ענטוויקלונג פון דער העברע-אישער קולטור, און דער פערברייטערונג פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע, פון דער אינדוסטריע און האַנדעל. דאָס איז די מיינונג פון פּרעזידענט ווייצמאַן און די אַנדערע יודישע פיהרער. די דאָזיגע מיינונג טיילט אויך דער גאַנצער יודי-שער ישוב אין ארץ ישראל.

דערויף רעדט ה׳ אברהם לער-נער, ער דאַנקט דער ציוניסטישער אָר-גאַניזאַציע פאַר דער איינלאַדונג און געהט אַריבער צו שילדערן די לאַגע אין ארץ ישראל נאָך די אַב-געשעהענישען. דער ישוב, — זאָגט ה׳ לערנער — בע-שעפטיגט זיך נישט מיט פּאָליטיק, נאָר מיט זשמודנער, קאָנסטרוקטיווער אויפ-בוי-אַרבייט. דער ענטפער פון ישוב אויף די געשעהענישען איז געווען — פערדאָפּלונג פון דער ענערגיע, אינטענ-סיווע אַנשטרענגונג אויף אַלע געביטען. דער ישוב פערלאַנגט איצט פון גלות-יודענטום אויך זיין ענטפער — צו פער-שטאַרקען דעם פּראָצעס, די געשאַפענע פּאָזיציעס אין ארץ ישראל דורך א פער-שטאַרקטער עליה. אונזער גורל, זאָגט דער רעדנער, ליגט נישט אין דער האַנד פון ענגלאַנד, נאָר אין אונזער אייגענער האַנד. מיר מוזען זיך אַנשטרענגען און ווייטער בויען, נישט קוקענדיג אויף אַלע שטערונגען.

צולעצט רעדט ד״ר שפּינדעל, וועלכער שילדערט די גרויסע ענטוויקלונגס-מעג-ליכקייטען פון א״י און בעטאָנט די נויט-ווענדיגקייט פון פּריוואַטער איניציאַטי-ווע, ער רעדט אַרום די ווירטשאַפטליכע לאַגע פון די יודען אין די גלות-לענדער און בעזונדערס אין פּוילען און קומט צום אויספיהר, אַז די איינציגע לעזונג פון דער יודען-פראַגע איז — ארץ-ישראל. מיר שטעהען — זאָגט דער רעדנער — ווידער פאַר א גרויסער עליה און מיר מוזען — אויסער די נאַציאָנאַ-לע קאַפּיטאַלען — אויך דורך פּריוואַ-טער איניציאַטיווע שאַפען נעהרונגס-אינ-סטיטוציעס, וועלכע וועלען געבען די מעג-ליכקייט די עולים איינצואָרדנען זיך אין לאַנד.

ה׳ ד״ר ראָזענבלאַט דאַנקט די געסט פאַר זייערע אויספיהרונגען און שליסט די פערזאַמלונג.

דער לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון יודישע לעהרער אין די פּאָווש-עכנע שולען

עפענט זיך דאָנערשטאָג אין לאָדז.

דעם 24. און 25. ד. ח. קומט פאָר אין די זאַלען פון לאָדזער שטאָט-ראַט דער פינפטער לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון „פערבאַנד פון די פּאָווש-עכנע לעהרער אין דער פוילישער רעפובליק". דער דאָזיגער פערבאַנד איז די אָרגאַניזאַציע פון די יודישע לעהרער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין די פּאָווש-עכנע שולען פאַר יודישע קינדער. דער פערבאַנד האָט 48 אָרטס-אָפּטיילונגען און צעהלט 1019 מיטגלידער, ד. ה. 70 פּראָצענט פון אַלע יודישע לעהרער אין די פּאָווש-עכנע שולען.

די ביז-איצטיגע לאַנד-צוזאַמענ-פאָהרען האָבען אַנגעצייכענט די אינער-ליכע בעציהונגען פון דער יודישער לעהרערשאַפט צום „פּאָווש-עכנע" שול-וועזען. דער ערשטער צוזאַמענפאָהר אין יאָהר 1926 האָט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון א מלוכה'שער שול און דער מוטער-שפּראַך פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. פאַר יודישע קינדער — אין דער יודישער שפּראַך. די ווייטער-דיגע צוזאַמענפאָהרען האָבען זיך פער-נומען מיט פּראָפעסיאָנעלע ענינים, און קודם כל וועגען דער בעזעצונג פון יודישע לעהרער פון דער פּאָווש-עכנע שול. די דאָזיגע פראַגע איז געוואָרען אַקוט בעזונדער'ס פּרעגנאַנט, ווייל די בע-זעצונג פון יודישע לעהרער איז געוואָ-רען א סיסטעם פון בילדונגס-מיניס-טעריום און עס דראָהט די געפאַהר פון א געצעלטער „יודענריינהייט" אין די שול.

דער איצטיגער צוזאַמענפאָהר אין לאָדז וועט זיך גאַנץ שטאַרק פערנעמען מיט דעם דאָזיגען ענין.

אַ פאַבריקאַנטקע פון פּילען צו „קינדלען" פערשרייבט אַנ'עקרה אַ קאַכאַנעק...

טראַגישע-קאָמישע פּאַסירונג אין לאָדז.

[illegible]

בלוטיגע אַנפאַלען אין חגא

יודען ווערען דערפון נישט אויסגעמיטען.

[illegible]

פערקויפטע נשמות

שפּאַנענדער ראָמאַן

(30 פאָרטזעצונג)

קאַפּיטעל 15

די שעהנע סובליקאַנטין

[illegible]

אוים. דאָס איז געווען א קאַלטער אוג'ברחמנות'דיגער מענש.

אין איינער פון די שאָטען-אַלעען, דורך וועלכע דער פּרע-פעקט פלעגט אָפט אַרויפפאָהרען, איז געשטאַנען א יונגע פרוי אָנגעלעהנט אָן א בוים. זי האָט געטראָגען א שוואַרץ קלייד, א שוואַרצען שאַל אויפ'ן קאָפּ, דורך וועלכען עס האָבען אַרוים-געקוקט איהרע שעהנע שאַטיגע האָר און א קליין, אַלאַבאַסטער-ווייס פּנים'על. זי איז געשטאַנען מיט א פאַפּיר אין דער האַנד געקוקט אין דער ווייט און געוויינט.

[illegible]

די יודישע בעפעלקערונג אין גאַנץ פּוילען

האָט פּסח זעהר וואַרם אויפגענומען די יודישע זעלנער און זיי פערזאָרגט מיט כשר עסעז.

אַזאַ אָרימע קהלה ווי סקערנעוויץ האָט אויפגעהאַלטען 250 זעלנער מיט כשר עסעז. — די יודישע „זעלנער היים" אין פּוילען.

(—) אין די שטעט, וואו ס'געפינען זיך מיליטערישע גאַרניזאָנען, איז שוין אַ מנהג פון קדמונים ביי יודען צו פערזאָרגען די יודישע זעלנער פון'ם גאַרניזאָן מיט כשר עסען אויף פּסח. און מעג די קהלה זיין ווי אָרעם, און האָבען אַ סך אייגענע אָרימעלייט, וועלכע מען מוז פערזאָרגען מיט קמחא דפסחא, ווערט זי אָבער קיינמאָל נישט פערגעסען אין דעם עלענדען יודישען יונגערמאַן, וועלכער האָט פערלאָזען זיין היים און פערוואָגעלט געוואָרען אין אַ פרעמדער שטאָט אַריין, וואו ער דינט אין מיליטער. אויך דער היי-יעהריגער פּסח האָט זיך אויסגעצייכענט מיט אמת'דיגער איבערגעבענהייט פון די יודישע קהלות וואו די אָרטיגע יודישע בעפעלקערונג לעבט אליין איבער אַזאַ שווערען קריזיס.

אַזוי מעלדעט מען פון סקערנעוויץ, וואו די דאָרטיגע יודען זענען זעהר פעראָרימט און האָבען נישט דעם טאָג איבערצולעבען, האָט זיך דאָך יעדער יוד אָפּגעשפּאָרט דעם ביסען פון מויל און צושטייער געגעבען אויף יום-טוב'דיגע מאכלים פאַר די דאָרטיגע 250 יודישע זעלנער.

אין פּויזען, ווידער, האָט די אָרטיגע זעהר קליינע יודישע בעפעלקערונג בעשפּייזט גאַנצע 8 טעג פּסח אַלע 300 יודישע זעלנער פון פּויזנער גאַרניזאָן. ביי דער פּויזנער יודישער קהלה איז זאָגאַר געגרינדעט געוואָרען אַ שטענדיגע „זעלנער-היים" פאַר יודישע זעלנער פון פּויזנער גאַרניזאָן. די היים האָט די אויפגאַבע צו פערזאָרגען דעם יודישען זעלנער מיט אַלע זיינע רעליגיעזע און קולטורעלע בעדערפענישען. די דאָזיגע 2 שטעט זענען נישט די איינציגע אין פּוילען, מיר האָבען זיי נאָר גענומען אַלס מוסטער, די ערשטע אַלס איינע פון די אָרימסטע יודישע קהלות און די צווייטע אַלס זעהר קליינע יודישע קהלה אין פּוילען.

—:0:—

אין דריי שורות

לאָדזער נייעס בקיצור

היינטיגע וואָך וועלען אַרויסגעשיקט ווערען צאָהל-צעטלען אויפ'ן שטייער פון הינד פאַר 1930.

* * *

אין דער קומענדיגער וואָך וועט פאָרקומען אַ גענעראַל איבערזיכט פון מערד-דראָשקעס אין לאָדז

דער ראָמאַן פון בערימטען מוזיקאַלישען גאון וואַגנער

(ענדע פון זײט 4)

ניט וועגען זיינע געפֿילן צו איהר, אָדער צו וואַגנער'ן.

וואַגנער איז געווען 57 יאָהר אַלט, ווען ער האָט חתונה געהאַט מיט קאָסימאַ'ן און ער איז געשטאָרבען מיט 31 יאָהר שפּעטער. די דרייסיג יאָר זענען אָבער געווען די גליקליכסטע אין זיין גאַנצען לעבען. קאָסימאַ האָט פֿערמאָגט אַ סך אַמביציע, אַ סך מיט ענערגיע, און עס איז געווען איהר איינפאַל צו בויען אַ ספּעציעל אָפּערן-הויז אין דעם דייטשען שטעטעל בוירויט. זי האָט דעם פּלאַן דורכגעפֿיהרט ביז'ן לעצטען פּינקט און איצט זענען די וואַגנער-אויפֿפֿיהרונגען אין בוירויט, וואָס קומען פֿאָר איינמאָל אין יאָהר, אַ וועלט יום-טוב. פֿון אַלע עקען וועלט קומט מען אַהין הערען די אָפּערעס און די בערימטעסטע זינגער, די גרעסטע קינסטלער, בעטראַכטען עס פֿאַר אַ כבוד צו קריגען אַ געלעגענהייט דאָרט צו זינגען.

איבער צוואַנציג יאָהר, יאָהר איין-יאָהר-אויס, זענען די אָפּערעס אויפֿגעפֿיהרט געוואָרען אין בוירויט און פֿרוי וואַגנער איז געווען די פֿולשטענדיגע זעלבסטהערשערין איבער זיי. יעדע הלוינגקייט האָט געמוזט דורכגעהן דורך איהרע הענט און אָהן איהר צושטימונג האָט מען זיך ניט געטאָרט אַ ריהר טון.

אין 1914 האָט די וועלט-מלחמה איבערגעריסען די בוירויט-פֿאָרשטעלונגען אויף אַ העלפֿט - דראַמאַטישען אָרט. מאַדאַם שומאַן-הייניק האָט געהאַלטען אין זינגען איינע פֿון די אַריעס אין „פּאַרסיוואַל", ווען די נייעס איז בעקאַנט געוואָרען, אַז דייטשלאַנד האָט ערקלערט מלחמה געגען רוסלאַנד. דער פֿאָרהאַנג איז באַלד אַרונטערגעלאָזען געוואָרן און די אָפּערע איז קיינמאָל ניט געענדיגט געוואָרען. פֿיל פֿון די זינגער און מוזיקאַנטען זענען באַלד צוגעפֿאָהרען און מאַנכע זענען שוין געווען אין מיליטער מיט אַ פּאָר שעה שפּעטער.

פֿרוי וואַגנער איז געבליבען וואוינען אין בוירויט די גאַנצע צייט פֿון דער מלחמה. זי איז פֿעראָרימט געוואָרען און געליטען די ביטערסטע נויט אין דער צייט פֿון דער מלחמה. איין האָפֿנונג האָט זי דערהאַלטען ביים לעבען — די האָפֿנונג, אַז זי וועט נאָך חזרער אמאָל קענען אָנפֿיהרען די יעהרליכע וואַגנער-פֿייערונגען אין בוירויט.

דאָס איז ווירקליך געשעהן אין 1924, אָבער זי איז שוין געווען צו אַלט און שוואַך צו נעמען אַ דירעקטען אָנטייל אין דעם. די לעצטע עטליכע יאָהרען איז זי אויך געוואָרען שוואַך ניט נאָר פֿיזיש נאָר אויך גייסטיג. זי איז ניט געווען ביים קלאָרען זינען, ווען זי איז געשטאָרבען.

טעאַטער און קונסט

היינט אויפטריט פון וואַרשאווער באַלעט

היינט, דינסטאָג אָוונד, טרעטען אויף אין פילהאַרמאָניע די בעקאַנטע שוישפּילער פון בעוואוסטען וואַרשאַווער באַלעט מיט'ן אָנטייל פון האַלינאַ שמאָלצובנאַ און פּיאָטר זאַיליד אין דער שפּיז. אין דעם באַלעט נעמט ווי אויך אָנטייל דאָס גאַנצע לאָדזער פילהאַרמאָנישע אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון לאָדזער בעליבטען דיריגענט ה' טעאָדאָר רידער.

פון „אָרט"

היינט, 9.30 אָוונד 1 פאָרשטעלונג צו ביליגע פּרייזען פון 1 ביז 4 זל. ס'ווערט געשפּילט דאָס יום-טוב'דיגע פּראָגראַם „טשאַקעדינ און קנאַקערינ" אין צוויי טיילען.

אינזש. אורי גליקליך וואָרענט, אַז

איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט און בעשליסט צו קופען וועלכע נישט איז מאַשין, וועלכען נישט איז אַרטיקל פיל דער טעכנישער בראַנזשע, ווענדעט זיך צוערשט צו אונז

מיר האָבען די גענעראַל-פערטרעטונג פון פערשידענע ערשטקלאַסיגע, וועלט-בערימטע אויסלענדישע פאַבריקען און דאָס אויסשליסליכע רעכט צו פערקויפן זייערע אויסאַרבייטונגען אין פּוילען.

איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט און בעשליסט צו קויפען

שוין גענוצטע לאָקאָמאָבילן, מאָטאָרן, אויטאָמאָבילן אָדער פערשידענסטע אַנדערע אַרטיקלען פון דער טעכנישער בראַנזשע,— בעראַט זיך צוערשט אומבעדינגט מיט אונז

אונזערע אינזשינערן, ערפאַרענע ספּעציאַליסטען אויף אַלע געביטען, וועלן אייך געבען זייער פאַכמענישע מיינונג, נאָך גענויער אויספּראָבירונג און איבערנעמענדיג אויף זיך די פולע גאַראַנטיע.

מיר שטעלען גלייכצייטיג איין פערטרעטער אין אַלע פונקטען פון דער פּוילישער רעפּובליק. מיט אָפּערטען קענען זיך ווענדען נור פערזאָנען מיט פעראַזרטיילאָזער פערגאַנגענהייט, וואָס בעזיצען אנטשפּרעכענדע בעסטע רעפערענצען, אויסערסט טיכטיגע, ענערגישע און רעפּרעזענטאַטיווע. געוויסע טעכנישע קענטענישען זענען געווינשט.

מיר ליפערן דאָס בעסטע אויף מעגליכסט גוטע בעדינגונגען.

ווענדעט זיך שוין צו אונז, דען אָן ריזיקאָ וועט איהר האָבען ביידייטענדע געלד געווינסען:

Inż. Urij Gliklich, Warszawa,
Elektoralna 11/12
skrz. poczt. 393. —— Tel. 36-76.

קלויזולעס
— און —
זאַבעזפּיעטשעניעס
אויף אַלע שטעט אין פּוילען
ערלעדיגט אמשנעלסטען דאָס רעכטס-קאָנסולענטען-ביורא
„אַרגוס", 36 זאַכאָדניאַ 36
טעלעפאָן 10847

Dr. Ludwik Falk
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נאַוראָט 7, טעל. 128-07
נעמט אָן פון 10—12, 5—7 אָוונד.

עלטערן!
אין מיין חדר-שולע ווערען נאָכמיטאָג אָנגענומען קינדער, וואָס לערנען אין פאָלקסשולען צו לערנען: חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, היסטאָריע, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענשטעלען. ס'ווערען אויך אָנגענומען אנפענגער פון 5 יאָהר אָן, ווי ס'ווערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך דאַווענען. שטרענג-רעליגיעזע ערציהונג! צוגענגליכע פּרייזען.
איינשרייבען טעגליך 4 ביז 7 אָוונד.
יחיאל דוד ראָזענפעלד
פל. וואָלנאָשטשי (נייע שטאָט) 6
קווער אָפיצינע, רעכטס, 2 שט.

אנאָנסען אין „לאָדזער טאָגעבלאַט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג.

האַנד-זאָקען-אַרבייטער
ווערען געזוכט. צו ערפאַהרען ביי ל. רובינשטיין, פּולנאָצנאַ 14.
1824

3 צימער און קיך
מיט בעקוועמליכקייטען אין צענטרום שטאָט זאָפאָרט צו פערמיטען. צו ערפאַהרען ביים אַדמיניסטראַטאָר פּיעטריקאָווער 28 אין הויז

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאַנאַ 25
טעלעפאָן 126-87
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. עלעקטר. אנאַליזען בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2, און פון 6—9 אָוונד.
בעזונדער „וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. Med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פאַר הויט האָר און וועגערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע
פּאָלודניאָוואַ 28 נעהמט אָן פון 8—10 פריה 12—2;
7—8.30 אָוו. זונטאָג פון 9—2
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

Dr. med. M. Heller
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקע און מענער-שוואַכע
נאַוראָט 2, טעל. 179-89
נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אָוונד
פאַר פרויען פון 4—5 נאָכמ.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פּרייזען.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייט
קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81
שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17, פון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. med. B. Donchin
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Moniuszki 1, tel. 209-97.
נעהמט אָן פון 10—1 און פון 4—7 אָוונד

Dr. med. H. Krauskopf
אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 45 טעל. 113-47
נעמט אָן פון 4—7 אָוונד.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעמט אָן טעגליך פון 2 ביז 3 און פון 6 ביז 8
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 123-47

Dr. med. J. LUBICZ
Ortopeda
גראַנסקאַ 28, טעל. 18317
ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענק-קראַנקהייטען פערקרימונגען פון פליצעס און גלידער
פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי האַלאַרקעס געגען פלאַט פיס קונסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען א.א.וו. נעמט אָן.

Dr. med. Adam Bender
נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 41-75
ספּעצ. פאַר אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

דורך לעצט!
אַכטונג! —— אַכטונג!
קאָנקורענץ-פּרייזען!
כדי צו ערמעגליכן די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו בעקומען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפגאַהמע' זענען די פּרייזען אין מיין פאָטאָגראַפישען אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:

12 שטיק	(„Express pictures")	זל. 2
6 „	פּאָסט-פּאָטאָגראַפיעס	„ 2
6 „	„ פּאָסט- ברוין	„ 6
6 „	„ „ אויף זייד	„ 8

אַכטונג צו אַ ½ טוץ זיידענע פּאָסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אַכטונג
אַן'אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!!
ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען.
קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אַכטונג
„PARISIEN"
קונסט-אַנשטאַלט
פראַנציסקאַנער 30.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.
קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישע- היילקאַבינעט-קאָסמעטיק
טעגליך פון 8 אַ זייגער ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זלאָטעס

בעזהש"ית
מודעה רבה לאוריתא
הנני מודיע בשער בת רבים שיצא לאור עולם הס'
„נפלאות הסבא קדישא"
מר"כק אדמו"ר הר"הק המפורסם בכל קצוי תבל רשכבה"ג מרן רון
ישכר בער זצ"ל מראדאשיץ,
בו יסופר נפלאות, וח"ת, ושיחותיו ומדרגותיו הנוראים מופת העצומים, אשר קדש בהם שם שמים ברבים, וכל קורות ימי חי מטרם התגלותו, עד יום הסתלקותו, אשר נפש הקורא יתענג בע עונג רוחני, ויתלהב לבו לעבודתו ית"ש, ע"כ כל מי שלא זכה ה עדין משכו וקחו לכם ברכה לתוך בתיכם, וזכות הצ"חק המובאים בתוך הספר יעמד לנו שנזכה להרמת קרן ישראל במהר הולגאולה שלמה ובנין ציון וירושלים בב"א.
הצעיר ראובן חיים אלכסנדר
בהר"הח מו"ה יוסף יהודא ז"ל מראדאשיץ
לאָדז, קאַמיענא 17
הערה: גם התמונה של הר"הק הנ"ל יש להשיג אצלי.
בעמערקונג: אַזוי ווי ס'האָט איינער אַרויסגעגעבען מעשה-ביכלעך פון אדמו"ר הק' ר' אליעזר דוד זצ"ל מראדאשיץ, און פון פאָרענט שטעהט אַ בילד, זאָל מען וויסען, אַז עס איז פולשטענדיג ליגענד, און עס איז אהן ערלויבניש פון הרבנים הצדיקים שליט"א מראדאשיץ. מען איז איהם מזהיר מהיום והלאה זאָל אַזעלכעס נישט פּאַסירען, בפקודת בני הרה"ק מראדאשיץ זי"ע חנ"ל.
אַדרעס שלי: R. Czarnicha, Łódź, Kamienna 17

ממונו של אדם מעמידו על רגליו! (פסחים קי"ט)
אַלע יודען דאַרפען געדענקען, אַז קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט פון פּוילען, אַלע אַרט פּאָדאַניעס ווי: סאָנדאָווע, סקאַרבאָווע און אַדמיניסטראַציגע אויך שותפות-אַקטען, וואוינונגס - אַקטען, אַפּעלאַציעס, ווילאַנטשעניעס איבערזעצונגען (אויך העברעאיש) א. ז. וו. שרייבט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאַוו
רעכטס-קאָנסולענט: **י. ח. בוזין**
לאָדז אָגראָדאָוואַ 3.
צוגענגליכע פּרייזען (עגזיסטירט זייט 1910.)

טליתים-פאַבריק
אויסאַרבייטונג פון וואָלענע האַלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, יאַראָסלאַווער און קאָלאָמער, ווי אויך אויסלענדישע, טליתים-קטנים הורט און דעטייל, מיט אויספּערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל ביי
א. ה. ציטרינאָווסקי
מאָנמיענגנאַ 1, אין 2-טען טויער, פּאַרטער.
בעמ.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלע טליתים צו וואַשען.

געגען שוויים פון פיס
און אָדציסקיס, נוצט נור פּראָשעק און פלאַסטער „ראַדיקאַל" פּרייז נור 30 גראָשען אויך אַ גוט מיטעל צו וואַנצען גאַראַנטירט אויף אַ גאַנצען זומער, אויך פלין „ראַדיקאַל" וואַשט אָפּ שמוץ און פלעקען פון אַלע קאָלירטע שיך. פּרייז 50 גראָשען אַ פלעשעל. צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער ווינער, פּיעטריקאָווער 10

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה,
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום. איבער דעם זאָלסטו קומען אין מיין רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ צו
ה' מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 זאַכאָדניאַ 52
טעלעפאָן 148-79
וואו ס'ווערט פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס אַדוואָלאַניעס, קלאָגזולעס, זאַפּעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגן דירות אין אוזשאָנד ראָזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט
פּיעטריקאָווער 17

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:
פאַר נאָר 2.50 זל.
זאַוואַרזקאַ 23
בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פּיינער אויספערטיגונג 50 פּראָצ. ביליגער. ווי איבעראַל
„TOLA"

אבאָנעמענטס-פּרייז ... [illegible]
אַנאָנסען-פּרייז: ... [illegible]
Redaktor-wydawca E. Hamburski
Drukarnia: E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 18.